

IV. Broedvogels

W. Courtens & D. Verbelen

IV.1 Materiaal en methode

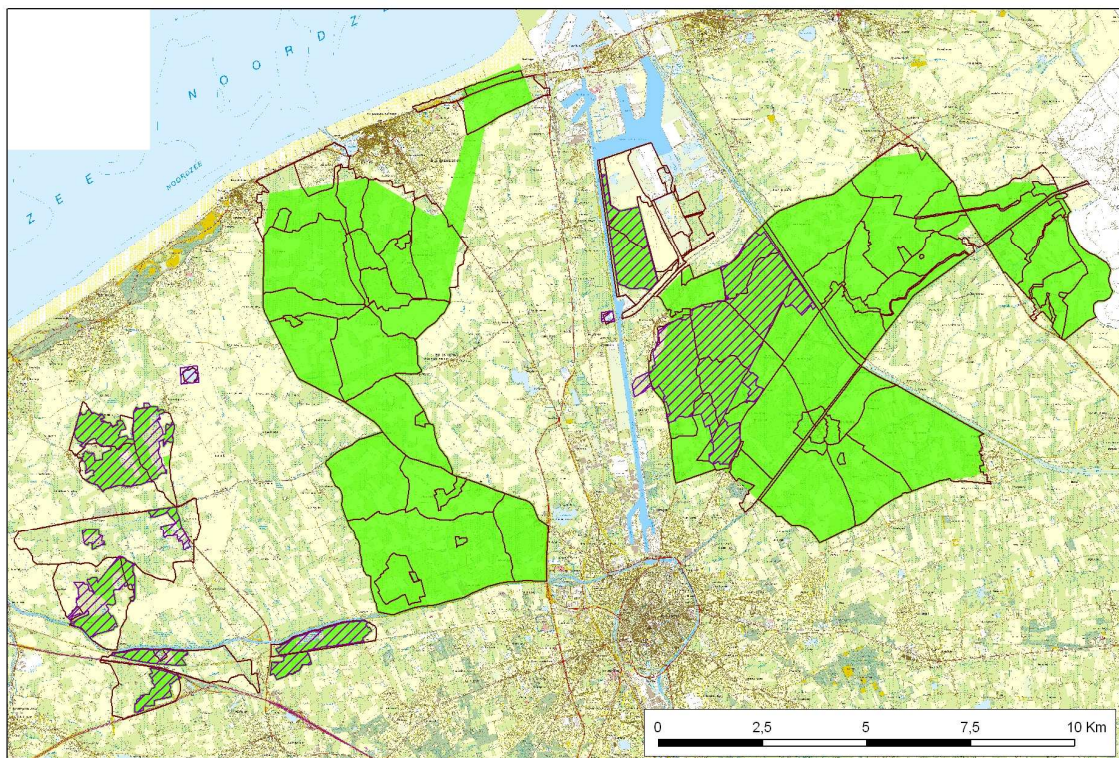
De broedvogelinventarisaties worden hoofdzakelijk uitgevoerd door vrijwilligers de Vogelwerkgroep NW-Vlaanderen (Mergus-vogelwerkgroep), de Werkgroep Uitkerkse Polders en de Vogelwerkgroep Middenkust. Een aantal gebieden worden door het INBO geteld. De coördinatie van het inventarisatiewerk gebeurt door Dominique Verbelen van Natuurpunt Studie vzw.

Opzet van de broedvogelinventarisatie

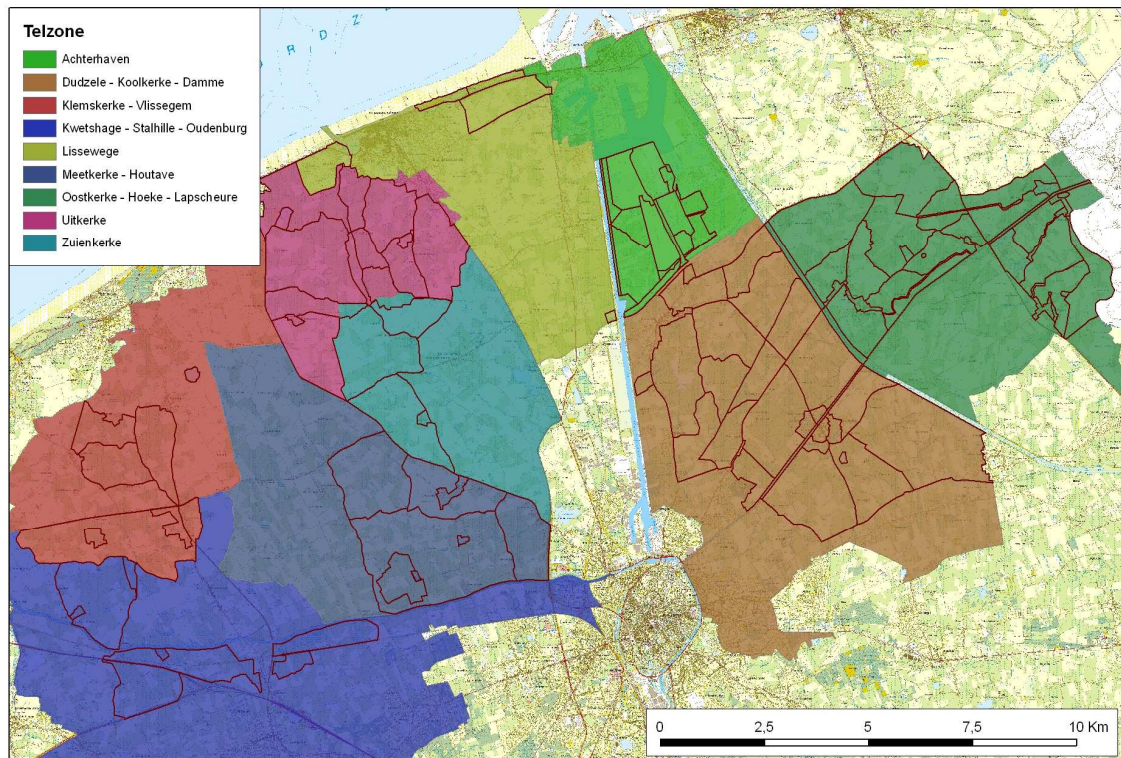
Eenzijds worden de aantallen en broedlocaties van een aantal geselecteerde soorten (zie Bijlage 1) in de zoekzones nauwkeurig opgevolgd, anderzijds worden de populaties van deze soorten in het volledige vogelrichtlijngebied bepaald. Gezien het schaalverschil tussen deze twee luiken worden de data op twee verschillende manieren verzameld. Daar het gaat om een monitoringproject gebeuren de tellingen jaarlijks op dezelfde gestandaardiseerde manier waardoor de resultaten over de jaren heen vergelijkbaar zijn en betrouwbare trends kunnen worden vastgesteld.

Practische uitvoering van de broedvogelinventarisatie

Bij de aanvang van het project werd het volledige vogelrichtlijngebied en het geschrapte gedeelte ingedeeld in 121 kleinere eenheden of telgebieden (Figuur 19 en Bijlagen 3a & 3b). Dit wordt in wat volgt 'het studiegebied' genoemd. Ook werden drie extra gebieden gelegen in de achterhaven maar buiten deze zone meegenomen. Al deze gebieden worden elk op een gestandaardiseerde manier door één of meerdere personen geïnventariseerd. De verschillende telgebieden behoren tot negen telzones (Figuur 20 en Hoofdstuk III).

Figuur 19. Situering van de verschillende zoekzones (paarse arcering), deelgebieden (rode begrenzing) en vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex' (lichtgroen).

Figuur 20. Overzicht van de ligging van de verschillende telzones.

De geselecteerde soorten zijn in de eerste plaats alle soorten waarvoor het SBZ werd afgebakend en alle andere soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Aanvullend worden ook enkele aandachtsoorten voor Vlaanderen geteld: een aantal soorten van de Rode Lijst van de Vlaamse Broedvogels (Devos *et al.*, 2004) en soorten waarvan in het SBZ minstens 5% van de Vlaamse populatie broedt (gebaseerd op Vermeersch *et al.*, 2004). De lijst van de getelde soorten en hun specifieke status is weergegeven in Bijlage 1.

Inventarisatie volgens de uitgebreide territoriumkarteringsmethode

De methode die wordt gevolgd in de zoekzones voor de natuurcompensaties, de achterhaven van Zeebrugge en een tiental andere telgebieden, is de uitgebreide territoriumkarteringsmethode (UTK-methode) zoals beschreven in Hustings *et al.* (1985) en aangepast naar Anselin *et al.* (2003) en vooral naar van Dijk (2004). Bij de start van het project werden een aantal gebieden geselecteerd waar de broedvogels jaarlijks aan de hand van de UTK-methode worden geteld. Deze gebieden werden elk jaar op deze manier geteld. Het gaat onder andere om de zoekzones 1 tot 9 en een aantal referentiegebieden verspreid over de volledige Oostkustpolders. Zoekzone 10 is zodanig groot dat een gebiedsdekkende kartering aan de hand van de UTK-methode niet mogelijk werd geacht. Hier wordt een kleiner aantal telgebieden volgens deze methode geteld. De gebieden die aan de hand van de UTK-methode werden geteld zijn weergegeven in Figuur 21.

In deze gebieden worden minstens vijf telrondes gelopen wat voldoende is om een accuraat beeld te krijgen van het aantal koppels van elke soort en van de ligging van de verschillende territoria van deze koppels. De uiteindelijke vorm van deze broedvogelgegevens is een kaart met puntsgewijze notering van het vermoedelijke centrum van het territorium van elke bestudeerde soort en laat toe om naast de exacte aantallen van elke soort ook een zicht te krijgen over de precieze verspreiding en het geprefereerde habitat.

Gebiedsdekkende broedvogelinventarisatie

Om een beeld te krijgen van de evolutie van de belangrijkste broedvogelsoorten in het gebied worden deze soorten jaarlijks in het volledige Poldercomplex geteld. Elk gebied wordt hiertoe minstens driemaal bezocht. Voor elke soort wordt op deze manier een goed beeld verkregen van het aantal koppels per telgebied. Voor een groot aantal telgebieden werden in 2007 ook puntgegevens van de territoria doorgegeven (Figuur 21).

Habitatpreferentie

Op basis van de puntgegevens die werden verzameld kan de gemiddelde dichtheid per habitatype van een aantal soorten worden bepaald. Voor het Poldercomplex is dit vooral het geval voor een aantal weidevogels die een vrij duidelijk territorium hebben. Om de habitatpreferentie te bepalen werden de verschillende bwk-eenheden van de BWK 2 gereduceerd tot tien hoofdklassen (Tabel 19).

Tabel 19. Hoofdklassen habitatypes onderscheiden voor bepaling van de habitatpreferentie.

Code	Omschrijving
1	Hpr-grasland
2	Hp-grasland
3	Ander grasland
4	Akker
5	Urbaan
6	Ruigte & bos
7	Lijnvormig landschapselement
8	Water
9	Rietland & moeras
10	Ander

Met hpr-graslanden wordt bedoeld weiland met veel sloten en/of microreliëf, hp-graslanden zijn permanente cultuurgraslanden zonder microreliëf. In tweede instantie werd binnen de graslanden een bijkomend onderscheid gemaakt tussen zilte en niet-zilte percelen. Alle graslandpercelen die in de tweede, derde of vierde bwk-eenheid de vermelding 'da' (goed ontwikkelde zilte vegetatie) meekregen werden als zilt beschouwd. Percelen met als tweede of derde eenheid k(da) werden niet als zilte graslanden beschouwd gezien het in deze gevallen gaat om een beperkte hoeveelheid zilte vegetatie, meestal in de randen van de percelen of in een strook langs een sloot.

De dichtheid per habitatype wordt bepaald door voor alle gebieden waar puntgegevens werden verzameld, het totale aantal territoria van een bepaalde soort in het bewuste habitat te delen door de totale oppervlakte van dat habitatype in deze gebieden. Het feit dat er voor de telzone 'Uitkerkse Polder' geen puntgegevens werden verzameld zorgt ervoor dat b.v. voor Kluut slechts een vrij beperkte steekproef voorhanden is.

IV.2 Weersomstandigheden

Het broedseizoen 2007 kende een vrij grillig verloop wat de weersomstandigheden betreft, en dan vooral wat betreft de neerslaghoeveelheden. In onderstaande tabel worden de gemiddelde waarden voor het meetstation Knokke-Zwin weergegeven. De aanloop naar de broedperiode verliep vrij normaal met gewone neerslaghoeveelheden. Wel werd maart gekenmerkt door een zeer abnormaal hoge gemiddelde maandtemperatuur. Ook april was zeer uitzonderlijk warm. Belangrijker voor broedvogels was echter dat er gedurende de hele maand geen druppel regen viel. Hierdoor lagen veel gebieden er kurkdroog bij wat vooral op de weidevogels een effect had. Veel vogels verlieten vroegtijdig hun nest en de grond was vaak zo hard dat adulte vogels moeilijk voedsel konden vinden. In sterk contrast met april stond mei. In mei werd een zeer abnormaal hoog neerslagtotaal opgetekend. Hierdoor werden allicht een aantal weidevogels verleid om toch nog een broedpoging te ondernemen. De hoge neerslaghoeveelheid en temperatuur bleef ook in juni aanhouden.

	Gemiddelde maandtemperatuur (°)	Normale gemiddelde maandtemperatuur (°)	Neerslag- hoeveelheid (mm)	Normale neerslag- hoeveelheid (mm)
maart	11,4	8,5	57,2	47,0
april	17,0	11,9	0,0	45,0
mei	17,2	15,4	82,3	51,0
juni	19,8	18,3	99,3	57,0

IV.3 Resultaten

IV.3.1 Algemeen

Tussen begin april en eind juni werd in het volledige vogelrichtlijngebied een aantal op voorhand geselecteerde soorten geïnventariseerd. De lijst met getelde soorten is te vinden in Bijlage 1. Een overzicht van de inventarisatie-inspanning wordt gegeven in paragraaf IV.2.b.

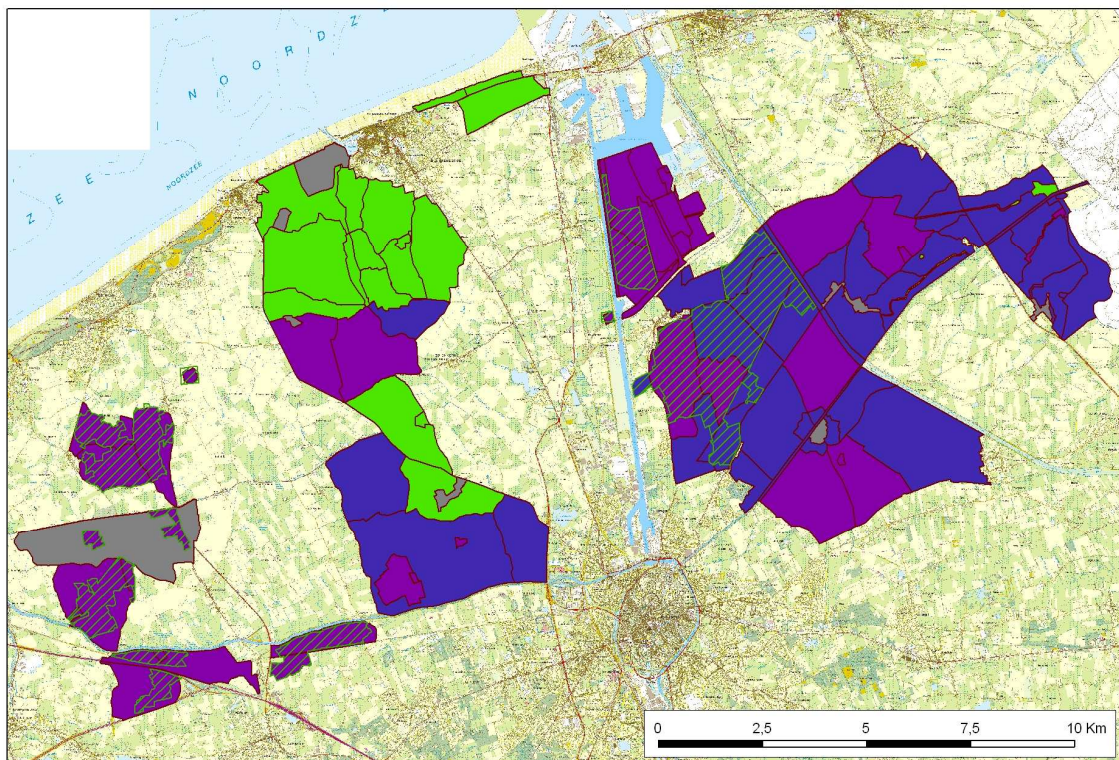
Er werd nauwelijks afgeweken van de methodiek beschreven in het eindrapport van het tweede monitoringjaar (Courtens *et al.*, 2006). De belangrijkste verschilpunten zijn dat in 2007 zowel Blauwborst als Rietzanger gebiedsdekkend werden geteld en dat ook van zo veel mogelijk gebieden die niet volgens de UTK-methode werden geteld puntgegevens werden doorgegeven en verwerkt.

IV.3.2 Globaal overzicht van de inventarisatie-inspanning

Figuur 21 geeft een overzicht van de inventarisatie-inspanning in het projectgebied. Van de 124 onderscheiden deelgebieden werden er 45 aan de hand van uitgebreide territoriumkartering geteld. Negen telgebieden werden niet geteld, acht hiervan zijn dorpscentra of andere urbane zones waar geen voor het project relevante soorten broeden. De Weiden Noordede werden niet geteld, volgend jaar wordt hiervoor een oplossing gezocht.

Voor alle telgebieden die volgens de UTK-methode werden geteld zijn puntgegevens beschikbaar, in totaal werden 1000 puntlocaties van territoria verzameld. Van een groot aantal andere gebieden werden tevens puntgegevens doorgegeven. Voor alle gebieden werden in totaal 1455 puntgegevens ingevoerd.

Deze gegevens werden verzameld door een 50-tal tellers. In totaal werden ruim 1000 manuren besteed aan de broedvogelinventarisatie.

Figuur 21: Overzicht van de inventarisatie-inspanning. Aangeduid zijn de verschillende deelgebieden (rode omranding), de gebieden die volgens territoriumkartering werden geteld (paarse vlakken), de gebieden die niet of onvolledig werden geteld (grijze vlakken), de gebieden waar additionele puntgegevens werden verzameld (blauwe vlakken) en de zoekzones (groene arcering).

IV.3.3 Globaal overzicht van de resultaten

Tabel 20 geeft een overzicht van de evolutie van de aantallen van de onderzochte soorten in het studiegebied van 1991 tot 2007. De aantallen van de verschillende soorten per deelgebied worden weergegeven in Bijlage 2. Hierbij dient te worden opgemerkt dat wanneer een gedeelte van een telgebied niet binnen het SBZ ligt (b.v. een stuk van een aantal van de noordelijke telgebieden van de Uitkerkse Polder), de aantallen voor het volledige telgebied werden genomen. Gezien het hier om erg kleine oppervlaktes gaat, heeft dit nagenoeg geen effect op de totale aantallen.

Een aantal opvallende zaken springt in het oog bij de resultaten voor 2007. Wat betreft de soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn heeft de Bruine Kiekendief een slecht jaar gehad. Daarmee zet de soort de trend van de voorbije jaren verder. De aantallen van Kluut bereikten een recordhoogte. Dit was voor een groot stuk te danken aan de erg hoge aantallen die werden geteld in een aantal gebieden in de Uitkerkse Polders (Kuststrook, Reigersweiden). Ook voor Blauwborst was het een goed jaar. Heel opmerkelijk was de aanwezigheid van een territorium van Woudaapje in de buurt van het bezoekerscentrum De Groenwaecke in de Uitkerkse Polders en een Porseleinhoen in het Rietveld De Pelikaan.

De weidevogels deden het na een slechte start als gevolg van het uitblijven van neerslag in de maand april uiteindelijk wat betreft aantal broedgevallen niet zo slecht. Hoewel er geen onderzoek werd gedaan naar de overleving van kuikens, werd in een aantal gebieden vastgesteld dat deze vrij laag was. Erg gevoelige soorten zoals Zomertaling en Slobeend lieten wel een aantalsdaling tegenover vorig jaar optekenen. Cetti's Zanger en Graszanger, twee soorten die sinds een aantal jaar in de lift zitten, broedden dit jaar in recordaantallen in het studiegebied.

Tabel 20. Aantalsevolutie van de broedvogels van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn, de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels en de soorten die de 5%-norm halen in het vogelrichtlijngebied 'Poldercomplex'. VRL: al dan niet voorkomend op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn; RL: categorie op de Rode Lijst van de Vlaamse broedvogels (MUB: met uitsterven bedreigd; B: bedreigd; KW: kwetsbaar; Z: zeldzaam; nt: niet op de Rode Lijst; -: niet op de Rode Lijst maar voldoende aan criteria voor de categorie 'zeldzaam'); PV: grootte van de Vlaamse populatie (gebaseerd op Vermeersch *et al.* (2006) (aantallen voor de periode 2003-2005); grijze waarden gebaseerd op Vermeersch *et al.* (2004) (aantallen voor de periode 2000-2002)).

	Soort	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	VRL	RL	PV	
Bijlage I	Woudaapje	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	x	MUB	8 - 15	
	Bruine Kiekendief	4	6	7	11	8	7	8	8	11	12	14	12	11	11	11	9	7	x	KW	145 - 155	
	Grauwe Kiekendief	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0
	Kwartelkoning	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	x	MUB	0 - 2
	Porseleinhoen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	x	B	2 - 20
	Steltkluut	0	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	0	0	0	9	1	1	1	x	Z	0 - 10
	Kluut	48	50	61	102	71	79	90	99	98	98	68	70	75	83	110	145	203	x	KW	350 - 400	
	Visdief	0	1	0	0	0	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	x	B	2450 - 3250
	Ijsvogel	1	1	1	1	5	3	3	0	1	4	3	3	3	0	2	0	3	3	x	KW	> 600
	Blauwborst	20	25	55	80	100	120	155	95	(51)	70	105	68	65	-	-	117	199	x	nt	2859-3783	
Rode Lijst & > 5%	Smient	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	3		-	1 - 3	
	Pijlstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	?	0	0	1	0	2		Z	1 - 3	
	Zomertaling	1	7	8	11	3	3	5	7	8	13-14		?	5	13	17	4	4		B	100 - 150	
	Watersnip	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		MUB	17 - 35
	Tureluur	45	48	48	53	55	81	84	84	92	116	112	109	135	108	105	162	144		KW	413-456	
	Paapje	?	?	?	?	2	?	?	?	?	?	?	?	?	0	0	0	0	0		MUB	2 - 5
	Tapuit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0				8 - 12
	Snor	?	?	1	?	1	2	8	?	?	?	?	?	?	0	0	0	2	1		MUB	11 - 21
	Graszanger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	?	?	0	-	12	17	33		Z	17 - 34
	Cetti's Zanger	?	1	1	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	6	6	10	25	49		Z	18 - 65
Rietzanger	(4)	(2)	38	30	65	50	80	(16)	55	83	142	111	55	-	-	618	674		B	2116-2738		
Baardmannetje	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5	8		KW	13 - 22		
Buidelmees	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1		Z	4-10		
> 5%	Bergeend	69	87	101	100	123	131	126	135	151	160	202	231	160	154	195	260	202		nt	2130-2821	
	Grutto	146	152	142	190	192	187	188	191	201	262	310	341	338	322	273	339	356		nt	1042-1272	
	Slobeend	70	78	72	60	44	30	36	49	52	49	58	59	54	54	95	99	69		nt	817-1087	
	Kuifeend	26	64	97	58	84	50	60	71	89	60	45	83	48	30	24	58	64		nt	1450-2050	
	Scholekster	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	120-125		?	131	128	191	169		nt	1800-2500	

De donkergrijze waarden voor Blauwborst en Rietzanger geven (sterk) onvolledige waarden weer. Het is nagenoeg onmogelijk om voor deze soorten buiten het kader van een project als dit jaarlijks betrouwbare waarden te bekomen. Beide soorten broeden namelijk heel vaak in rietkragen tussen sloten en zijn enkel bij intensief bezoek van een gebied waarbij al deze lijnvormige elementen worden afgelopen op een goede manier te tellen. De waarden voor Blauwborst voor de periode 1991-1997 geven wel een betrouwbare trend weer gezien deze soort in een aantal jaren wel intensief werd geïnventariseerd, precies om de toename van deze soort in de regio goed te kunnen documenteren.

De lichtgrijs ingekleurde waarden voor Bergeend en Scholekster geven een onderschatting van de werkelijke aantallen weer als gevolg van een lagere inventarisatie-inspanning in deze jaren. Deze soorten broeden o.a. vaker op akkers dan de 'echte' weidevogels zoals Tureluur en Grutto en werden in deze jaren minder intensief geteld. Voor soorten als Tureluur en Grutto geldt dit in mindere mate gezien de op grasland broedende soorten jaarlijks op een vergelijkbare manier werden geteld.

In bovenstaande tabel zijn de gegevens van de telgebieden Plasjes Pelikaan, Weiden Distrigas en Weiden Spoorweg Oost omwille van de vergelijkbaarheid met andere jaren niet opgenomen. De aantallen in deze gebieden zijn wel meegenomen in de vergelijkende tabellen tussen 2006 en 2007 bij de verschillende soorten.

IV.3.4 Soortbespreking: trends, verspreiding en habitatkeuze

Soorten van de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

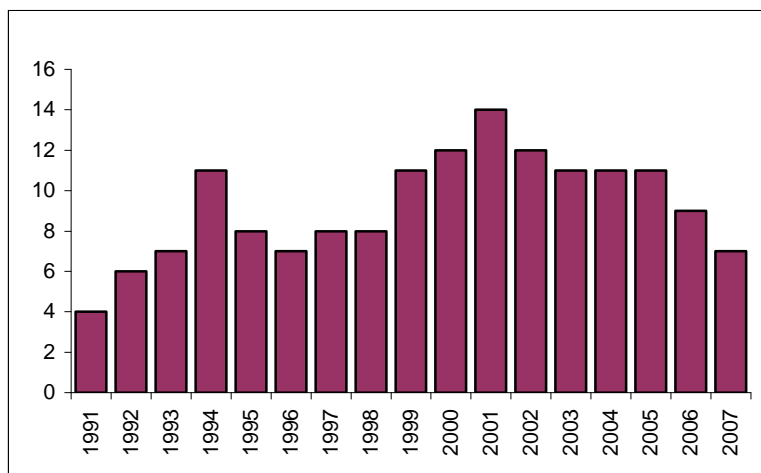
Woudaapje *Ixobrychus minutus*

Een territoriaal mannetje Woudaapje zat nagenoeg de hele maand juni in het rietveld bij het onthaalcentrum 'De Groenwaecke' in de Uitkerkse Polders. Deze vogel werd ook in de Velduilweiden opgemerkt. De vogel bleef ongepaard. Het is de eerste maal sinds 1992 dat een territorium van deze soort in het vogelrichtlijngebied werd vastgesteld. De locatie op zich was ook vrij opmerkelijk, deze soort verwacht je eerder in gebieden met uitgestrektere rietpartijen zoals het Rietveld De Pelikaan of de Kleiputten van Heist of Hoeke.

Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Aantalstrend

In 2007 kwamen nog slechts zeven koppels Bruine Kiekendief tot broeden in het studiegebied. Hiermee zit de soort op de helft van het maximum in 2001 en wordt een terugval steeds duidelijker (Figuur 22). Enkel in 1991 en 1992 (bij het begin van de sterke toename van de soort in de Kustpolders) werden minder territoria vastgesteld. Wanneer enkel de gebieden die in beide jaren werden geteld in rekening worden gebracht is er een afname van 33% in het studiegebied (Tabel 21). Zes van de zeven getelde koppels zaten in het SBZ, één had zijn territorium in het Rietveld De Pelikaan. In de rest van de Oostkustpolders werd enkel nog te Klemskerke-Vlissegem een broedgeval vastgesteld. In het volledige gebied gaat de soort dus van 13 koppels in 2006 naar 8 in 2007 (De Scheemaeker & Verbeelen, 2008). In Vlaanderen blijven de aantallen van deze soort relatief stabiel (mond.med. G. Vermeersch).

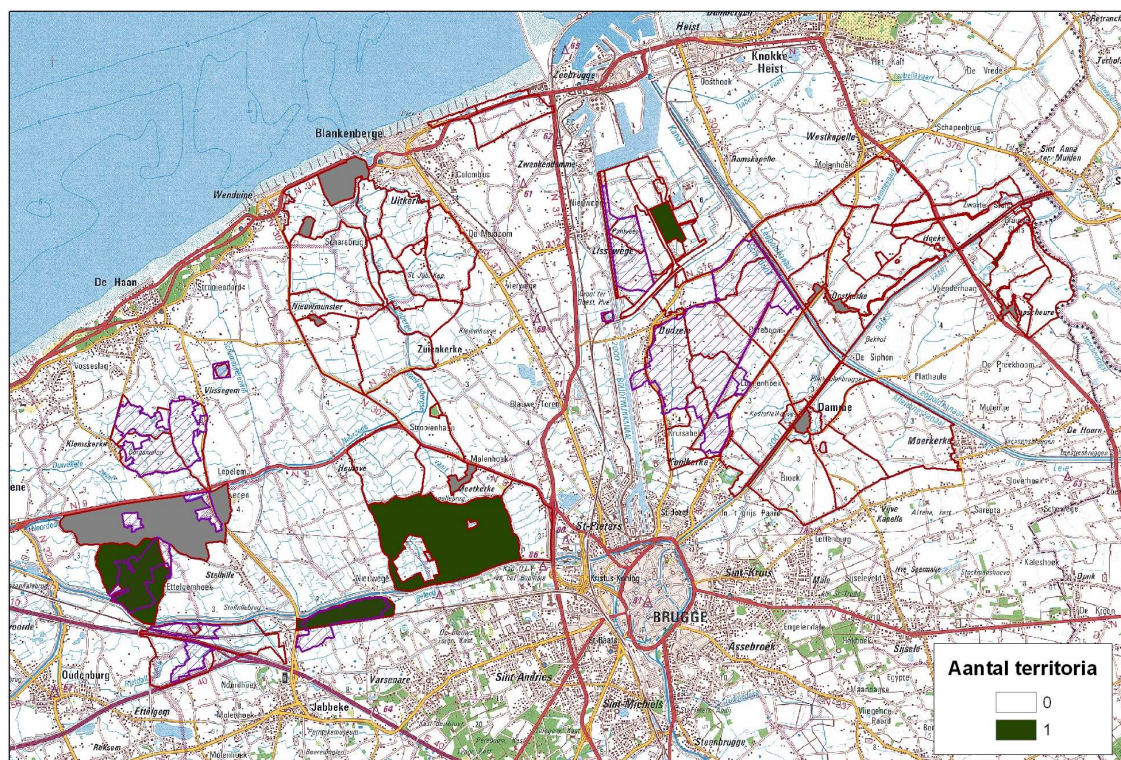
Figuur 22. Aantalsverloop van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 21. Aantal territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* en verschil tussen beide jaren per telzone in telgebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

	2006	2007	% verschil
Achterhaven	2	1	-50%
Dudzeelse Polder	0	0	-
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	3	0	-300%
Zuierenkerke	1	0	-100%
Klemskerke - Vlissegem	0	0	-
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	1	2	+100%
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	1	0	-100%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	1	3	+200%
UTK-gebieden	5	4	-20%
Totaal	9	6	-33%

Verspreiding

Slechts in drie gebieden waar vorig jaar een territorium was gevestigd werd er ook dit jaar een broedgeval vastgesteld: Rietveld De Pelikaan, 't Pompje te Oudenburg en de Lievegeleedkreek te Hoeke (Figuur 23). In de Uitkerkse Polder werd dit jaar geen enkel broedgeval opgetekend. In 2006 waren dat er nog drie. Ook de Hoge Noen, toch een vrij klassiek broedgebied, bleek dit jaar verlaten. Gebieden waar de soort in 2006 niet tot broeden kwam en in 2007 wel zijn Hoekevaart Oost, Hoekevaart West en Kwetshage. Ook in de Lage Moere te Meetkerke werd een broedgeval vastgesteld. Dit gebied werd vorig jaar niet geteld.

Figuur 23: Aantallen en verspreiding van territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Habitatkeuze

Op één na bevonden alle territoria zich dit jaar in rietvelden (Pelikaan, centraal rietmoeras in het Pompje) of –kragen, geen enkel nest lag in graangewassen. In Kwetshage bevond het nest zich in een brede rietkraag naast de spoorweg. Zowel in Hoekevaart Oost, Hoekevaart West en de Lievegeleedkreek bevond het nest zich in een brede rietkraag langs de waterloop. In de Lage Moere bevond het nest zich in een verruigd grasland.

Porseleinhoen *Porzana porzana*

Voor het eerst werd een zangpost van deze zeldzame ralachtige vastgesteld in het Rietveld De Pelikaan. Porseleinhoen kende de voorbije jaren vrij sterk fluctuerende aantallen afhankelijk van de waterstand. Het is dan ook enigszins verwonderlijk dat deze soort net in een jaar met een extreem droog voorjaar voor het eerst in het studiegebied als broedvogel werd vastgesteld. Het aantal broedgevallen in Vlaanderen in 2007 lag tussen de 10 en de 20 territoria (Broedvogeldatabank INBO).

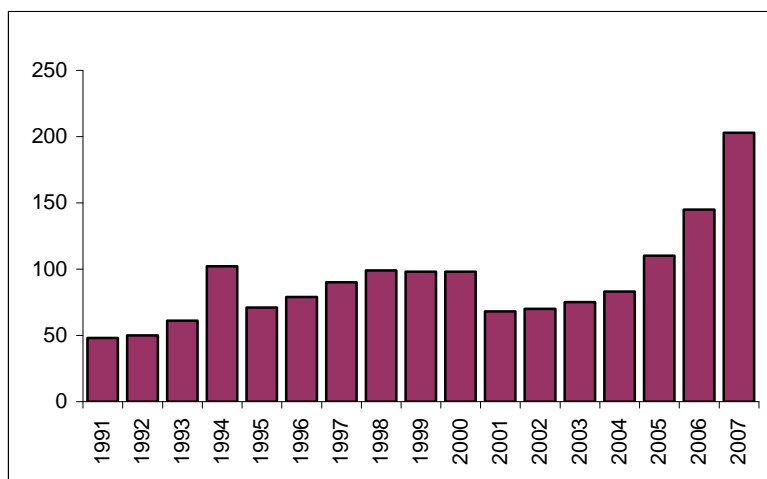
Steltkluut *Himantopus himantopus*

Net zoals vorig jaar kwam opnieuw één koppel Steltkluut tot broeden in de Uitkerkse Polder. Het nest lag ongeveer op dezelfde plek als vorig jaar, op een eilandje in een brakke plas te Uitkerke. Dit broedgeval mislukt nadat het nest overstroomde.

Kluut *Recurvirostra avosetta*

Aantalstrend

Voor het zevende jaar op rij kende het aantal broedgevallen van Kluut een stijging (Figuur 24). Niet minder dan 203 territoria werden geteld in het studiegebied. Deze aantalsstijging komt opnieuw grotendeels op conto van de Uitkerkse Polders waar een toename van 119 naar 174 werd vastgesteld (Tabel 22). Ook in de meeste andere gebieden broedde de soort in 2007 in hogere aantallen. Over alle gebieden die in beide jaren werden geteld bedraagt de toename 38%. Alle broedgevallen werden binnen de grenzen van het SBZ opgetekend.

Figuur 24. Aantalsverloop van Kluut *Recurvirostra avosetta* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

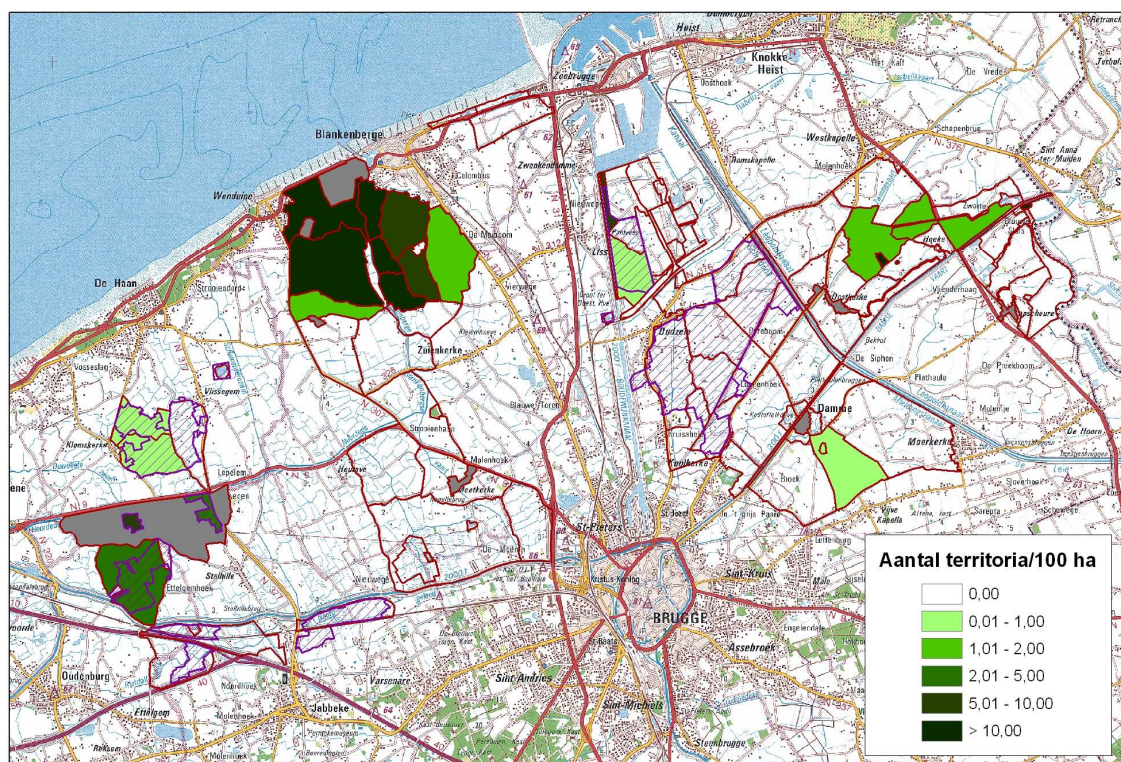
Tabel 22. Aantal territoria van Kluut *Recurvirostra avosetta* en verschil tussen beide jaren per telzone in telgebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

	2006	2007	% verschil
Achterhaven	4	0	-400%
Dudzeelse Polder	3	3	0%
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	119	174	+46%
Zuienkerke	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	2	4	+100%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	8	11	+38%
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	3	2	-33%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	8	9	+13%
UTK-gebieden	19	24	+26%
Totaal	147	203	+38%

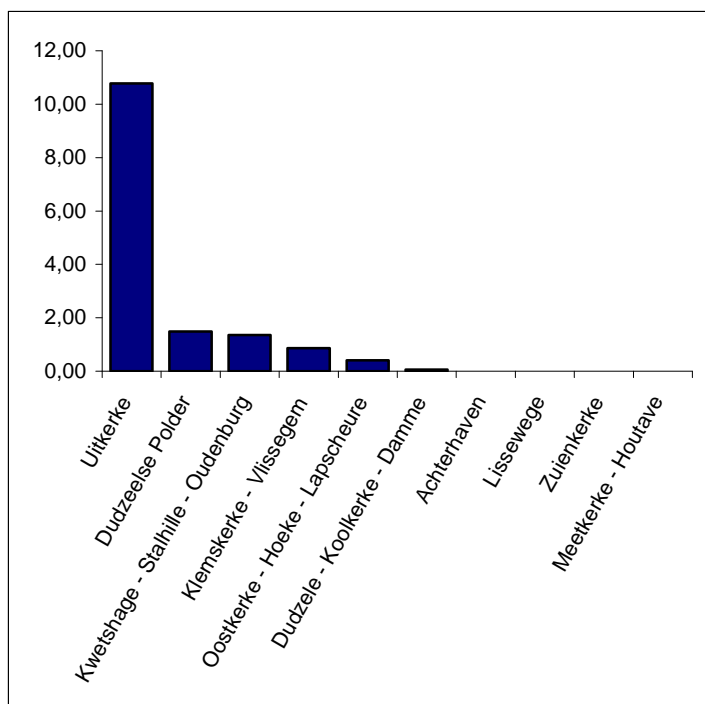
Verspreiding & dichtheden

In het volledige studiegebied bedroeg de gemiddelde dichtheid in 2007 1,82 terr/100 ha. Net zoals in de voorgaande jaren komt deze soort echter vrij sterk geconcentreerd in een aantal gebieden voor, waarbij de hoogste aantallen en dichtheden opnieuw in de Uitkerkse Polder werden vastgesteld (Figuur 25). In 2007 bedroeg de gemiddelde dichtheid in deze telzone net geen 11 terr/100 ha, een pak hoger dan de 7,37 terr/100 ha in 2006 (Figuur 26). De natuurinrichtingsgebieden hier bleken opnieuw erg aantrekkelijk voor deze soort.

In de overige gebieden werden aantallen en dichtheden vastgesteld die vergelijkbaar zijn met die van 2006. Hogere densiteiten kwamen opnieuw voor in de Dudzeelse Polder (1,49 terr/100 ha) en in 't Pompje (1,36 terr/100 ha). Op de Hoge Noen werden dit jaar geen territoria van Kluut opgetekend. Dit gebied lag dan ook erg droog in vergelijking met vorige jaren.

Figuur 25: Dichtheid (n/100 ha) van Kluut *Recurvirostra avosetta* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 26. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Kluut *Recurvirostra avosetta* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Er werden 29 puntgegevens van territoria van Kluut verzameld (Tabel 23). De dichtheden lagen duidelijk het hoogst op zilte graslanden met microreliëf (5,75 terr/100 ha). Op hpr-graslanden zonder zilte invloeden werd een gemiddelde dichtheid van 0,66 terr/100 ha vastgesteld, op permanente cultuurgraslanden werden gemiddeld 0,16 terr/100 ha geteld.

Tabel 23. Aantal territoria van Kluut dichtheid per benut type landgebruik in de gebieden waar puntgegevens werden verzameld.

Type	Aantal	Dichtheid (n/100 ha)
hpr-grasland	24	1,04
hp-grasland	3	0,16
akker	2	0,05
hpr-niet zilt	14	0,66
hpr-zilt	10	5,75

Visdief *Sterna hirundo*

Net als in de twee voorgaande jaren kwam één koppel Visdief tot broeden in het Poldercomplex. Ditmaal bevond het nest zich in de omgeving van de brakke plas in de Velduilweiden in de Uitkerkse Polders.

IJsvogel *Alcedo atthis*

Drie broedgevallen van IJsvogel werden in 2007 opgemerkt in het Poldercomplex. Telkens één koppel zat in de omgeving van een plas in de Lage Moere te Meetkerke, de Pereboomweiden Zuid en de Weiden Damse Vaart West. Hiermee was het na een paar mindere jaren een goed jaar voor deze soort in het studiegebied.

Blauwborst *Luscinia svecica*

Aantalstrend

Voor Blauwborst was 2007 een absoluut topjaar in het studiegebied. In totaal werden 199 territoria geteld. In alle telzones werd een toename vastgesteld (Tabel 24). Over alle gebieden die in beide jaren werden geteld zaten in 2007 58% meer Blauwborsten dan in 2006.

Tabel 24. Aantal territoria van Blauwborst *Luscinia svecica* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

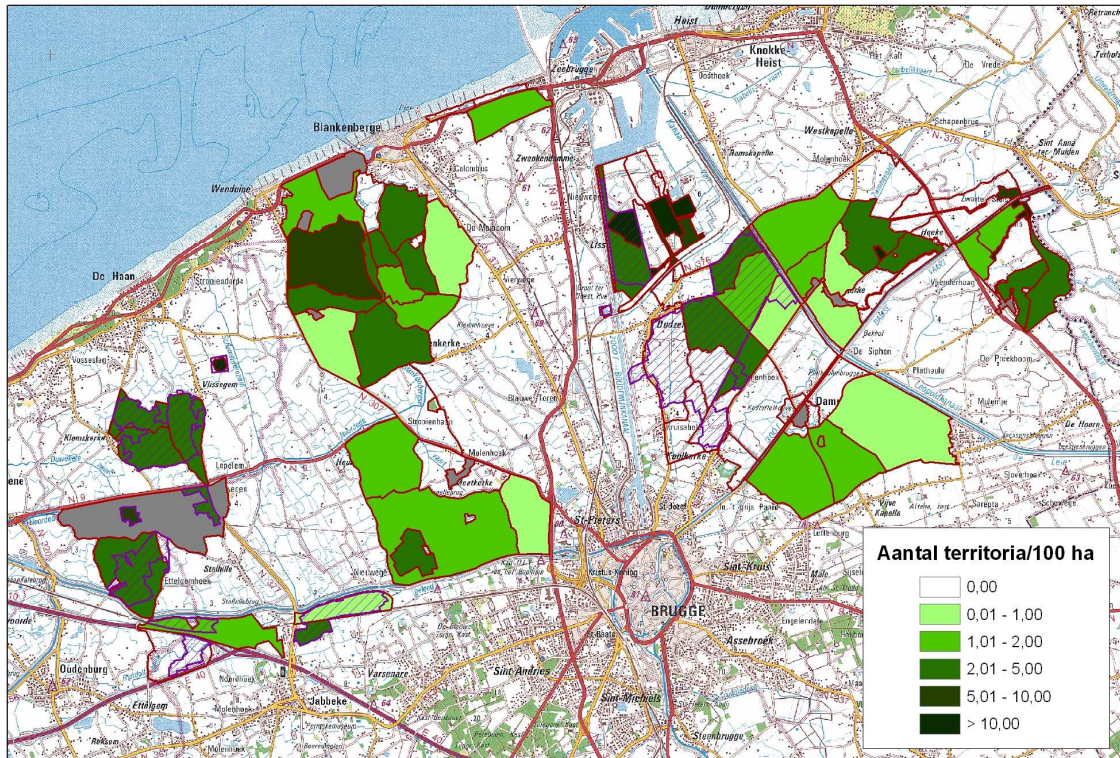
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	16	27	+69%
Dudzeelse Polder	12	13	+8%
Lissewege	0	2	+200%
Uitkerke	37	40	+8%
Zuienkerke	5	14	+180%
Klemskerke - Vlissegem	11	15	+36%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	7	13	+86%
Meetkerke - Houthave	4	6	+50%
Dudzele - Koolkerke - Damme	12	27	+125%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	18	36	+100%
UTK-gebieden	67	111	+66%
Totaal	122	193	+58%

Verspreiding, dichtheden & habitatkeuze

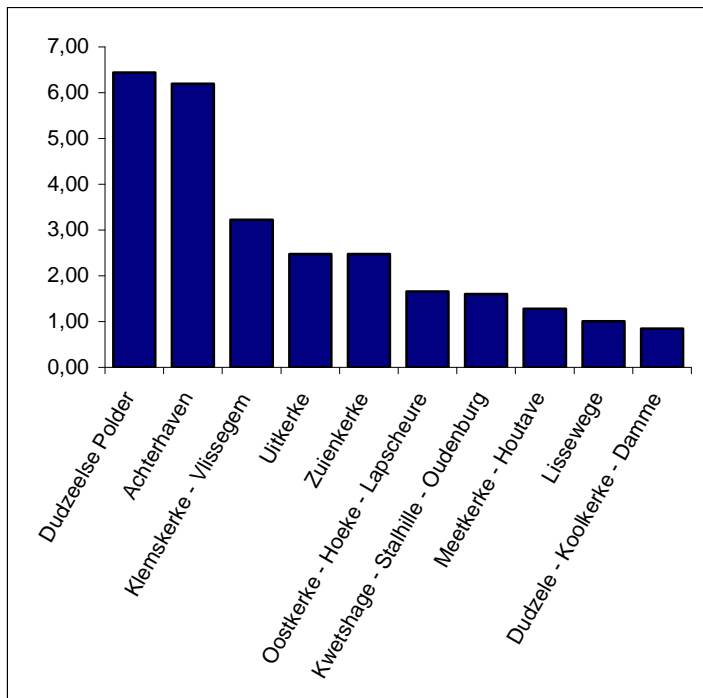
De verspreiding van de soort komt goed overeen met deze in 2006 waarbij ze over nagenoeg het volledige studiegebied wordt aangetroffen. Dit met uitzondering van een aantal gebieden tussen Dudzele en Koolkerke (een deel van zoekzone 10) en rond Damme en Hoeke (Figuur 27). Deze gebieden zijn in vergelijking met andere dan ook relatief arm aan rietkagen tussen de percelen.

De gemiddelde dichtheid over het volledige studiegebied bedroeg 1,86 terr/100 ha. Net zoals bij de verspreiding vertoont ook de onderlinge verhouding van de dichtheden tussen de telzones grote overeenkomsten met deze van 2006, zij het dat ze hoger liggen (Figuur 28). De hoogste dichtheden werden opnieuw in de Dudzeelse Polder en de achterhaven genoteerd (ruim 6 terr/100 ha). In de telzones Klemskerke-Vlissegem, Uitkerke en Zuienkerke kwam de Blauwborst in dichtheden van ruim 2,5 terr/100 ha voor. In de overige telzones lagen de dichtheden tussen de 0,85 en 1,65 terr/100 ha.

In het studiegebied broedt de soort hoofdzakelijk in allerlei rietbiotopen, gaande van rietkragen in sloten tussen percelen tot meer uitgestrekte rietoppervlaktes.

Figuur 27: Dichtheid (n/100 ha) van Blauwborst *Luscinia svecica* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 28. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Blauwborst *Luscinia svecica* in de verschillende telzones.

Soorten >5%-norm en voorkomend op de Rode Lijst

Smient *Mareca penelope*

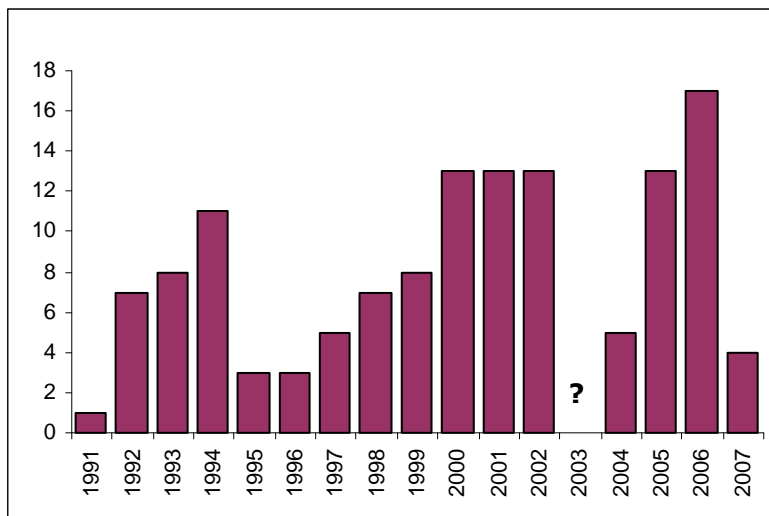
Er kwamen drie meldingen van territoria van Smient binnen voor 2007 waarvan twee uit de Uitkerkse Polders (Gruttoweiden Zuid & Kuststrook) en één van de Romboutswerve te Damme. Een vleugellam mannetje dat de hele periode in de Bunkerweiden te Vlissegem zat werd niet meegeteld. Ook overzomerende mannetjes op de Hoge Noen worden niet opgenomen gezien dit weinig met territoria te maken heeft (hoewel ze volgens de criteria wel in aanmerking zouden komen op basis van de datumgrenzen).

Pijlstaart *Anas acuta*

Er waren in 2007 twee broedgevallen van Pijlstaart in het Poldercomplex, beide in de Uitkerkse Polders (Velduilweiden en Plevierweiden). Eén koppel werd met vier pulli gezien.

Zomertaling *Anas querquedula*

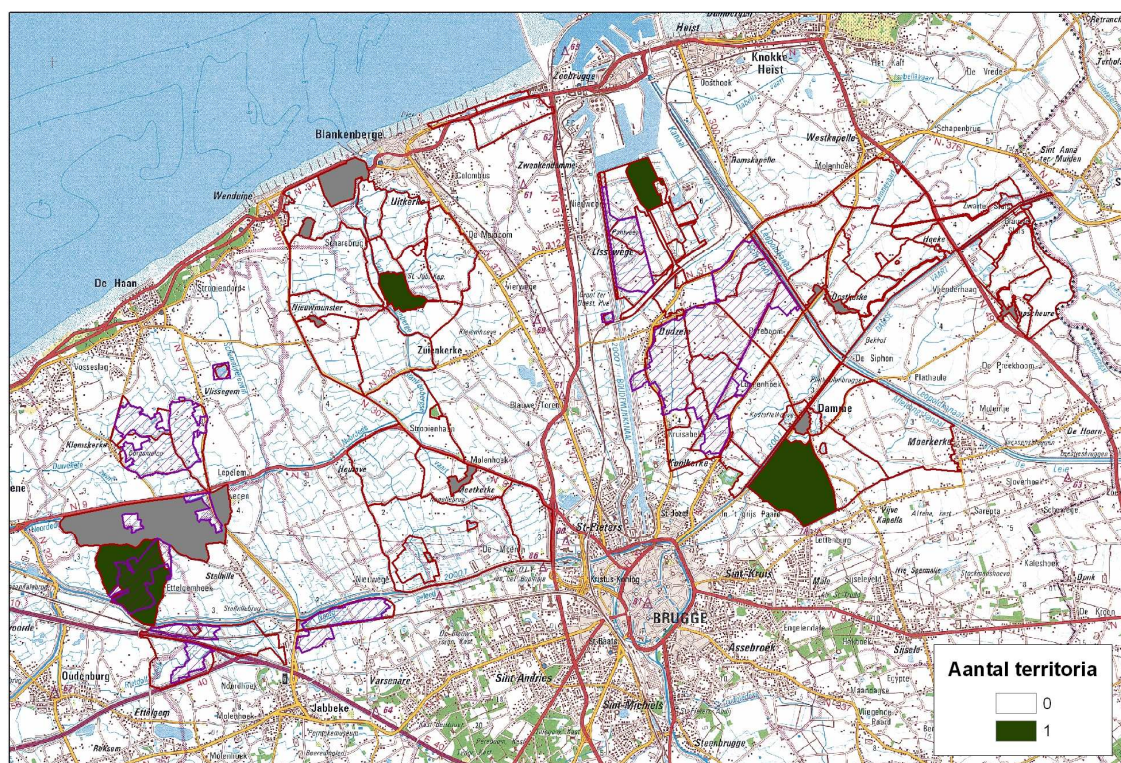
2007 was een erg slecht jaar voor deze kritische weidevogel. Slechts vier territoria werden geteld, tegenover 16 in 2006 (Figuur 29 & Tabel 25). Het droge voorjaar heeft deze soort zeker geen goed gedaan. Binnen het vogelrichtlijngebied kwamen enkel in het Pompje te Oudenburg, de Gruttoweiden Zuid te Uitkerke en de Pijpewegweiden te Damme Zomertalingen tot broeden (Figuur 30). Een vierde koppel bevond zich op de terreinen van de oude kolenopslag in de achterhaven (OT Kolen Noord).

Figuur 29. Aantalsverloop van Zomertaling *Anas querquedula* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 25. Aantal territoria van Zomertaling *Anas querquedula* per telzone in gebieden die zowel in 2006 en 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en verschil tussen beide jaren.

	2006	2007	% verschil
Achterhaven	3	1	-67%
Dudzeelse Polder	0	0	-
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	8	1	-87%
Zuierenkerke	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	0	0	-
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	1	1	0%
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	3	1	-67%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	1	0	-100%
UTK-gebieden	6	3	-50%
Totaal	16	4	-75%

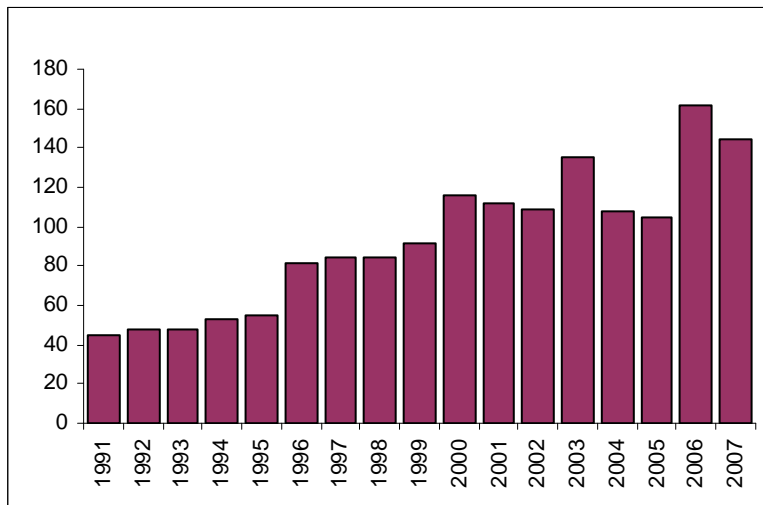
Figuur 30: Aantallen en verspreiding van territoria van Zomertaling *Anas querquedula* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering), de niet getelde gebieden (grijze vlakken) en de gebieden waar nog gegevens van worden verwacht (blauwe vlakken).

Tureluur *Tringa totanus*

Aantalstrend

Tureluur kende een terugval van 162 naar 144 territoria in vergelijking met 2006, maar niettemin was het het op één na beste jaar voor deze soort (Figuur 31). In veel gebieden werd nochtans een sterke terugval vastgesteld. Op de Hoge Noen liepen de aantallen bijvoorbeeld terug van 17 naar drie territoria, wat in dit gebied grotendeels te wijten was aan de droogte in april (Tabel 26). Op deze drie territoria en één op de Opgespoten Terreinen Kolen Noord na, bevonden alle getelde territoria zich in het

vogelrichtlijngebied. In de Weiden Distrigas en de Weiden Spoorweg Oost kwamen respectievelijk één en twee koppels tot broeden.

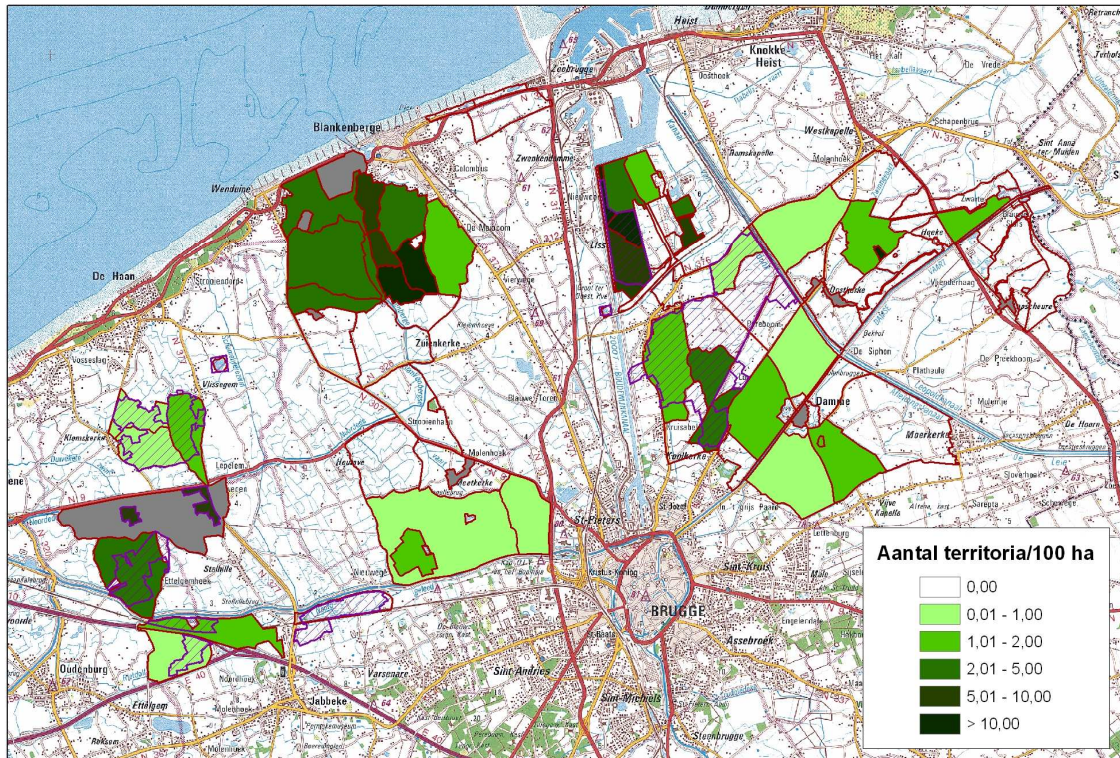
Figuur 31. Aantalsverloop van Tureluur *Tringa totanus* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 26. Aantal territoria van Tureluur *Tringa totanus* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

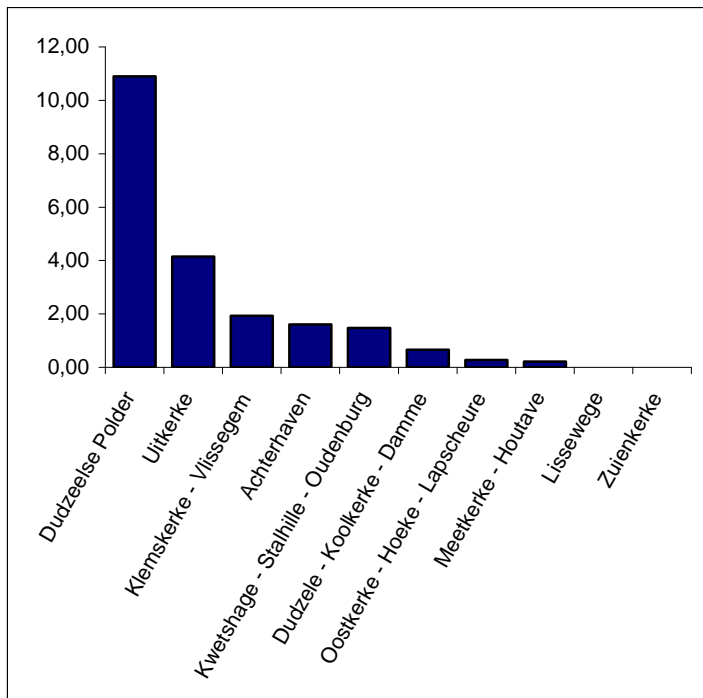
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	23	7	-70%
Dudzeelse Polder	27	22	-19%
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	63	67	+6%
Zuikerkerke	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	6	9	+50%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	11	12	+9%
Meetkerke - Houthave	1	1	0%
Dudzele - Koolkerke - Damme	24	21	-12%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	11	6	-45%
UTK-gebieden	83	70	-16%
Totaal	166	145	-13%

Verspreiding & dichtheden

De verspreiding van Tureluur is vergelijkbaar met deze van 2006, zij het dat de soort in een aantal van de meest oostelijk gelegen telgebieden dit jaar niet werd vastgesteld (Figuur 32). Opvallende kerngebieden zijn het achterhavencomplex en de Uitkerkse Polders. In deze gebieden worden dan ook de hoogste dichtheden behaald (Figuur 33). Koploper is opnieuw de Dudzeelse Polder met net geen 11 terr/100 ha. In de andere telzones liggen de gemiddelde dichtheden een stuk lager. In de Uitkerkse Polder werd een gemiddelde van ruim 4 terr/100 ha genoteerd, te Klemskerke-Vlissegem, in de achterhaven en in het complex Kwetshage-Stalhille-Oudenburg ligt de dichtheid tussen de 1,5 en 2 terr/100 ha.

Figuur 32: Dichtheid (n/100 ha) van Tureluur *Tringa totanus* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 33. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Tureluur *Tringa totanus* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

In totaal werden 80 puntgegevens ingevoerd voor deze soort. De Tureluur heeft duidelijk een uitgesproken voorkeur voor zilt grasland met microreliëf (Tabel 27). In dit type habitat bedroeg de gemiddelde dichtheid 16,7 terr/100 ha tegenover 1,9 terr/100 ha op hpr-graslanden zonder zilte invloed. Op zilte hp-graslanden bedroeg de gemiddelde dichtheid 4 terr/100 ha.

Tabel 27. Aantal territoria van Tureluur dichtheid per benut type landgebruik in de gebieden waar puntgegevens werden verzameld.

Type	Aantal	Dichtheid (n/100 ha)
hpr-grasland	69	3,00
hp-grasland	8	0,42
akker	1	0,02
bos en ruigte	1	0,91
andere	1	0,50
hpr-niet zilt	40	1,88
hpr-zilt	29	16,67
hp-niet zilt	5	0,27
hp-zilt	3	3,98

Tapuit *Oenanthe oenanthe*

Binnen het SBZ werd dit jaar geen broedgeval vastgesteld. Wel zat er een koppel op de Opgespoten Terreinen Spoorweg Oost, net buiten het eigenlijke studiegebied.

Snor *Locustella luscinioides*

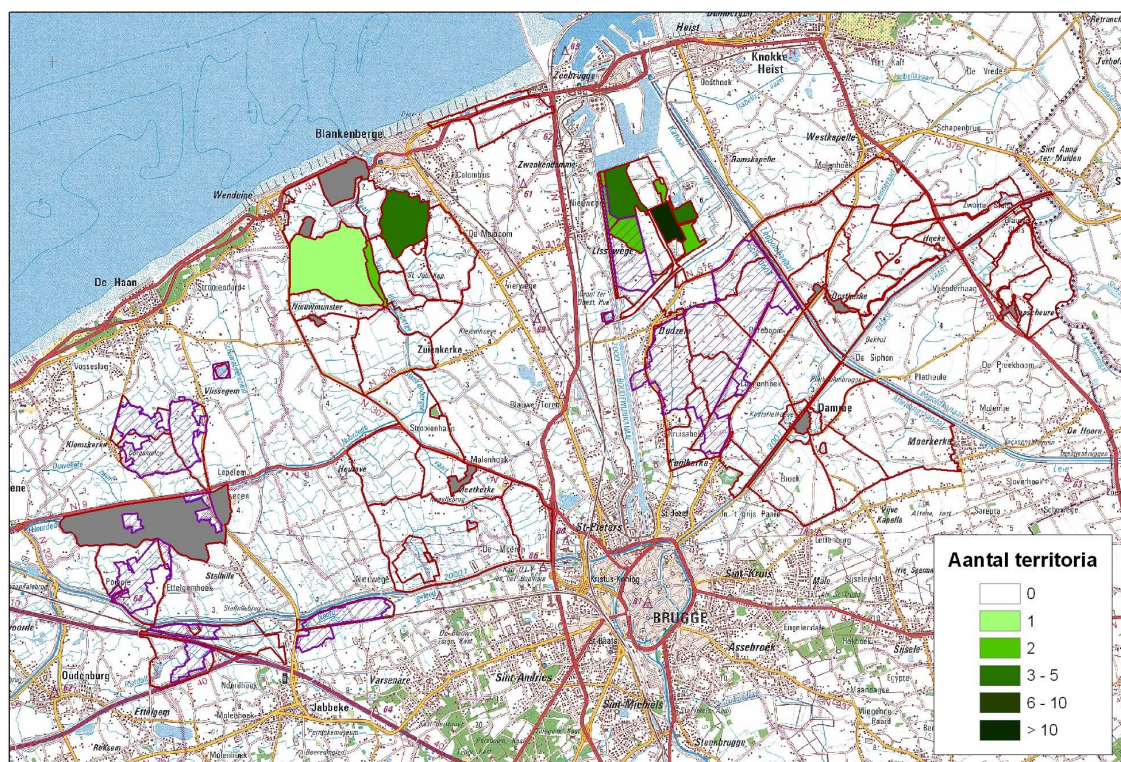
Een zangpost van deze zeldzame rietvogel bevond zich in de omgeving van het onthaalcentrum 'De Groenwaecke' in de Uitkerkse Polders. In het Rietveld De Pelikaan werd slechts op één dag een zangpost vastgesteld.

Graszanger *Cisticola juncidis*

De Graszanger kende in 2007 nagenoeg een aantalsverdubbeling tegenover 2006 (Tabel 28). Deze vloeide enerzijds voort uit de inname van een aantal nieuwe gebieden (Figuur 34), anderzijds werd binnen de gebieden waar de soort vorig jaar ook al werd vastgesteld een toename genoteerd. Het bolwerk voor deze soort is nog steeds het achterhavencomplex. Ook in de Uitkerkse Polders begint de soort frequenter voor te komen. In totaal werden binnen het studiegebied 33 zangposten vastgesteld. Hiervan zaten er 10 binnen het SBZ. Verder zaten er ook 5 in de Weiden Dstrigas, 2 in de Weiden Spoorweg Oost en 2 in de Plasjes Pelikaan. In de volledige Oostkustpolders werden 61 territoria genoteerd (De Scheemaeker & Verbelen, 2008).

Tabel 28. Aantal territoria van Graszanger *Cisticola juncidis* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

	2006	2007	% verschil
Achterhaven	20	32	+60%
Dudzeelse Polder	0	4	+400%
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	1	6	+600%
Zuierenkerke	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	0	0	-
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	0	0	-
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	1	0	-100%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	0	0	-
UTK-gebieden	20	36	+80%
Totaal	22	42	+91%

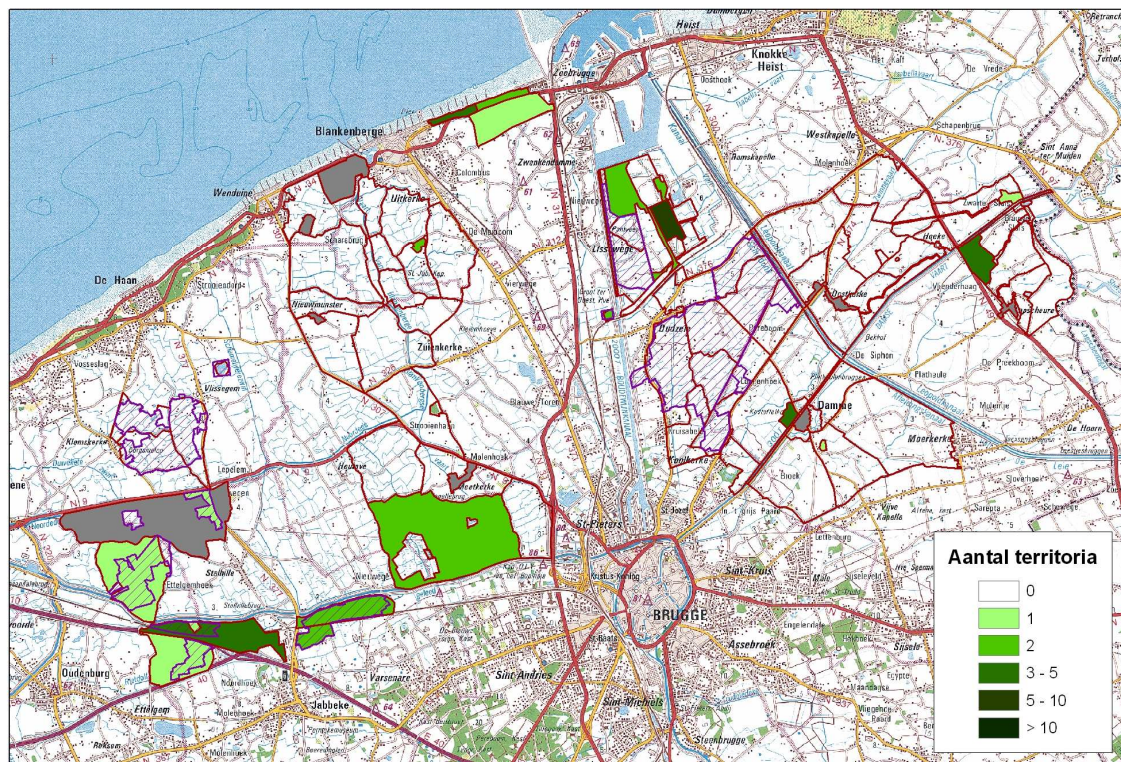
Figuur 34: Aantallen en verspreiding van territoria van Graszanger *Cisticola juncidis* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Cetti's Zanger *Cettia cetti*

Net als voorgaande soort kende ook de Cetti's Zanger een uitgesproken aantalsstijging in het studiegebied. Deze was ook hier een gevolg van een inname van nieuwe telgebieden als een aantalsstijging in de reeds bezette gebieden (Figuur 35 & Tabel 29). Over alle gebieden die in beide jaren werden geteld werd een stijging van ruim 80% genoteerd. In totaal werden 49 zangposten geteld in het studiegebied, hiervan zaten er 33 in het SBZ. Ook in de Plasjes Pelikaan werden twee territoria genoteerd. In de volledige Oostkustregio werden 81 zangposten opgetekend (De Scheemaeker & Verbelen, 2008).

Tabel 29. Aantal territoria van Cetti's Zanger *Cettia cetti* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

	2006	2007	% verschil
Achterhaven	10	18	+80%
Dudzeelse Polder	0	0	-
Lissewege	7	9	+29%
Uitkerke	0	2	+200%
Zuierenkerke	0	0	-
Klemskerke - Vlissegem	0	1	+100%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	5	11	+120%
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	2	4	+200%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	3	4	+33%
UTK-gebieden	17	33	+94%
Totaal	27	49	+81%

Figuur 35: Aantallen en verspreiding van territoria van Cetti's Zanger *Cettia cetti* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Aantalstrend

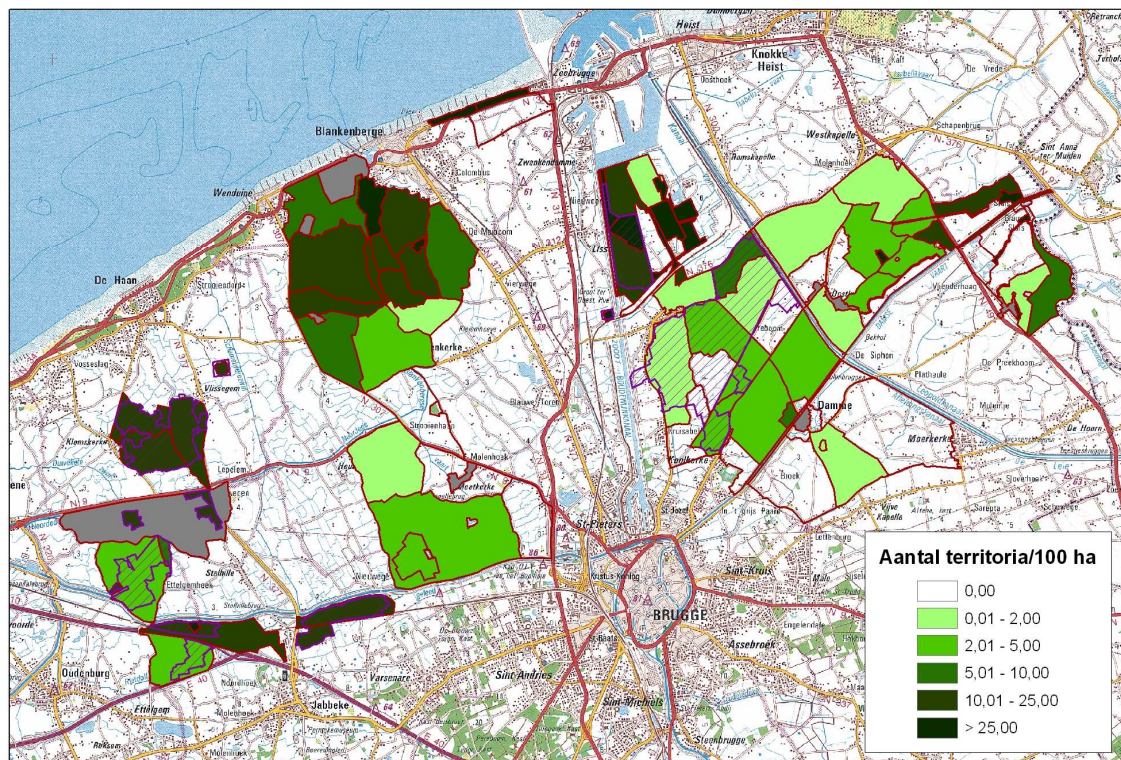
In 2007 werden 674 territoria geteld in het studiegebied. Dit is nog eens stuk meer dan de 618 van 2006. In de meeste telzones werd dan ook een toename vastgesteld tegenover vorig jaar (Tabel 30). Over alle gebieden die in beide jaren werden geteld werd een toename van 5% genoteerd. Deze vrij lage waarde is voor een stuk te wijten aan het feit dat in de achterhaven een ex aequo werd opgetekend. Van de 674 zangposten zaten er 590 in het SBZ.

Tabel 30. Aantal territoria van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

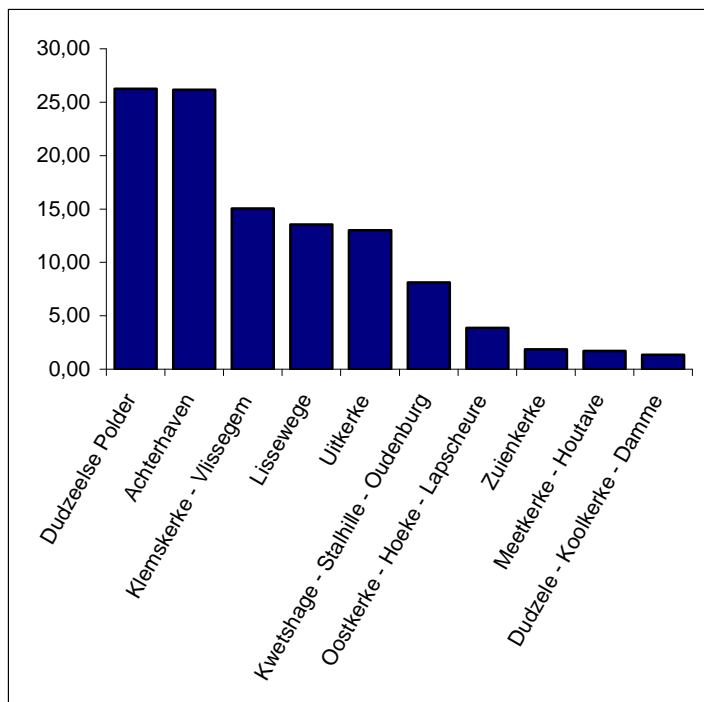
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	114	114	0%
Dudzeelse Polder	43	53	+23%
Lissewege	21	27	+29%
Uitkerke	223	210	-6%
Zuierenkerke	20	11	-45%
Klemskerke - Vlissegem	55	70	+27%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	60	66	+10%
Meetkerke - Houthave	8	7	-12%
Dudzele - Koolkerke - Damme	37	43	+16%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	74	84	+14%
UTK-gebieden	337	376	+12%
Totaal	655	685	+5%

Verspreiding, dichtheden & habitatkeuze

Vooral in het westelijke gedeelte van het studiegebied en in het achterhavencomplex komt de Rietzanger in nagenoeg elk telgebied voor, vaak in hoge dichtheden (Figuur 36). Ten oosten van het Boudewijnkanaal liggen de dichtheden meestal een stuk lager of ontbreekt de soort volledig. Dit is voor een stuk te wijten aan een lagere dichtheid aan rietkragen in deze regio. De hoogste dichtheden werden opnieuw in het achterhavencomplex genoteerd met zowel in de Dudzeelse Polder als de rest van de achterhaven gemiddeld ruim 26 terr/100 ha (Figuur 37). Dichtheden van 13 tot 15 terr/100 ha werden genoteerd in de Uitkerkse Polder en in de telzones Lissewege en Klemskerke-Vlissegem. In het studiegebied broedt de soort hoofdzakelijk in allerlei rietbiotopen, gaande van rietkragen in sloten tussen percelen tot meer uitgestrekte rietoppervlaktes.

Figuur 36: Dichtheid (n/100 ha) van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 37. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in de verschillende telzones.

Baardmannetje *Panurus biarmicus*

Niet minder dan acht koppels werden geteld in het studiegebied. Alle bevonden zich echter buiten het SBZ in het Rietveld De Pelikaan. Nog eens twee koppels zaten in de aangrenzende Plasjes Pelikaan.

Buidelmees *Remiz pendulinus*

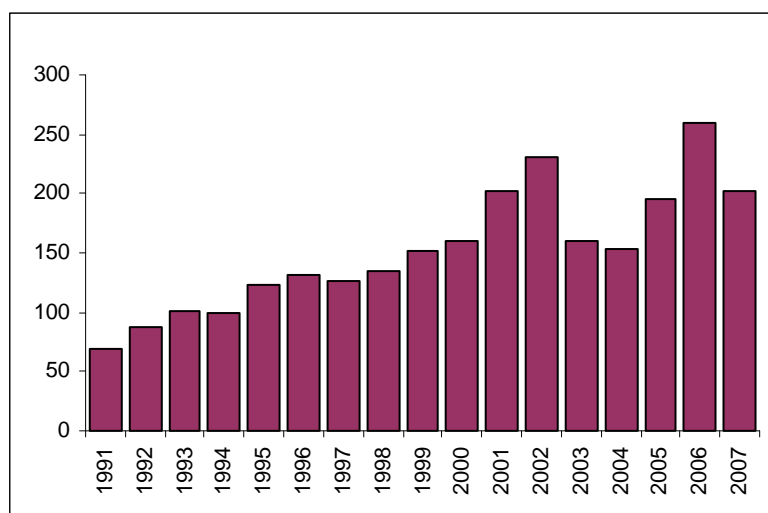
Een territorium (nestvondst) van deze in Vlaanderen erg zeldzame broedvogel bevond zich net als vorig jaar in het Rietveld De Pelikaan, net buiten het vogelrichtlijngebied.

Soorten >5%-norm

Bergeend *Tadorna tadorna*

Aantalstrend

De Bergeend kende een terugval van 260 territoria in 2006 naar 202 in 2007 (Figuur 38). In de meeste telzones werd een achteruitgang genoteerd tussen de 10 en 45%. Dit resulteerde in een globale afname van 23% (Tabel 31). Op één koppelp op de Hoge Noen na werden verder alle territoria binnen het SBZ geteld.

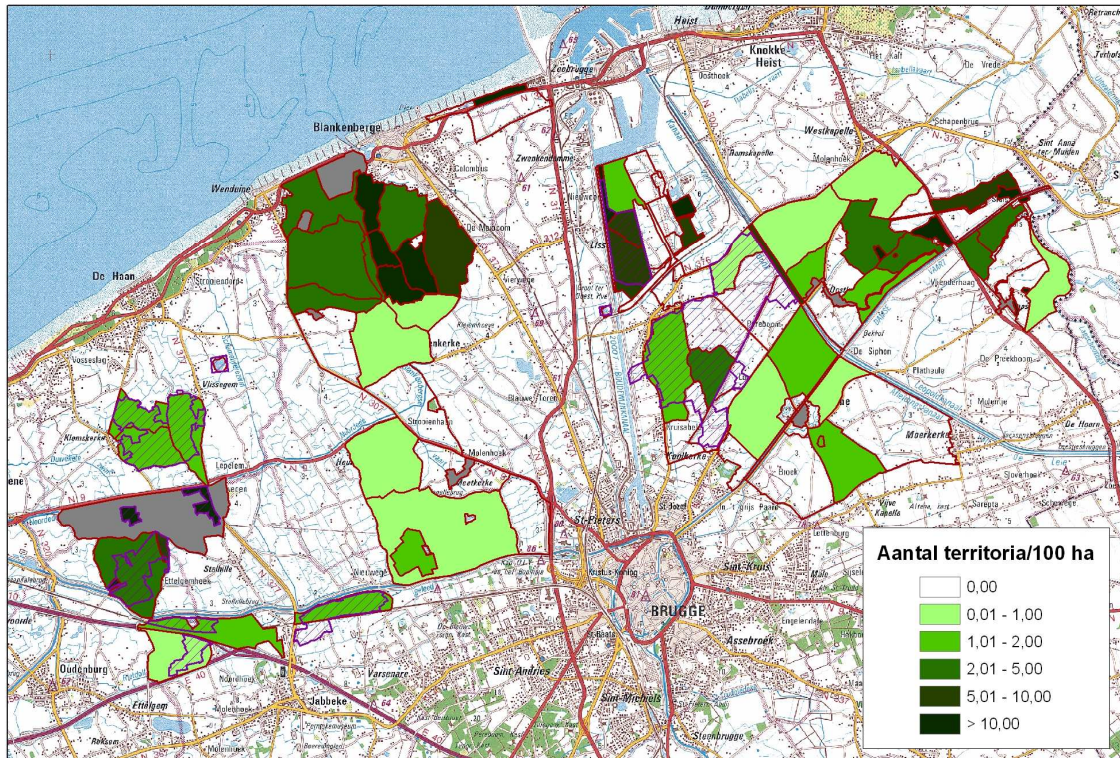
Figuur 38. Aantalverloop van Bergeend *Tadorna tadorna* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 31. Aantal territoria van Bergeend *Tadorna tadorna* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

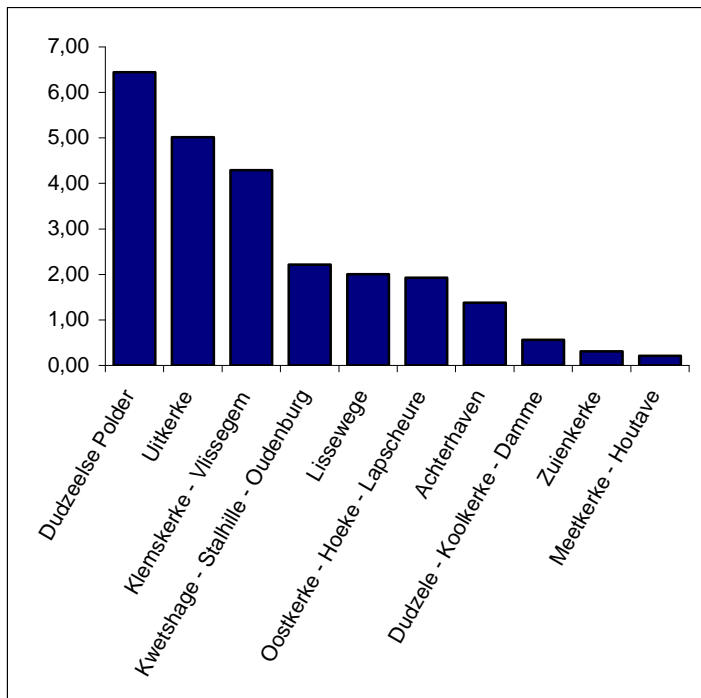
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	12	6	-50%
Dudzeelse Polder	20	13	-45%
Lissewege	4	4	0%
Uitkerke	92	81	-12%
Zuienkerke	2	1	-50%
Klemskerke - Vlissegem	18	20	+11%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	17	18	+6%
Meetkerke - Houthave	4	2	-50%
Dudzele - Koolkerke - Damme	33	18	-45%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	64	42	-34%
UTK-gebieden	96	80	-17%
Totaal	266	205	-23%

Verspreiding & dichtheden

De verspreiding in 2007 vertoont grote overeenkomsten met deze in 2006 (Figuur 39). Het opmerkelijkste verschil is de afwezigheid in een aantal gebieden ten oosten van het Boudewijnkanaal waar de soort vorig jaar wel werd genoteerd. De hoogste dichtheden werden opnieuw bereikt in de Dudzeelse Polder met 6,44 terr/100 ha (Figuur 40). Dit is evenwel een stuk minder dan de 10 terr/100 ha in 2006. Ook in de Uitkerkse Polders (5 terr/100 ha) en te Klemskerke-Vlissegem (4,3 terr/100 ha) lagen de dichtheden opnieuw duidelijk hoger dan in de andere telzones.

Figuur 39: Dichtheid (n/100 ha) van Bergeend *Tadorna tadorna* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 40. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Bergeend *Tadorna tadorna* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

De Bergeend heeft een duidelijke voorkeur voor permanente graslanden met microreliëf, en daarbinnen voor de zilte percelen (gemiddelde dichtheden respectievelijk 2,6 en 12,1 terr/100 ha) (Tabel 32). Binnen de graslanden zonder microreliëf bestaat geen uitgesproken voorkeur voor de zilte percelen.

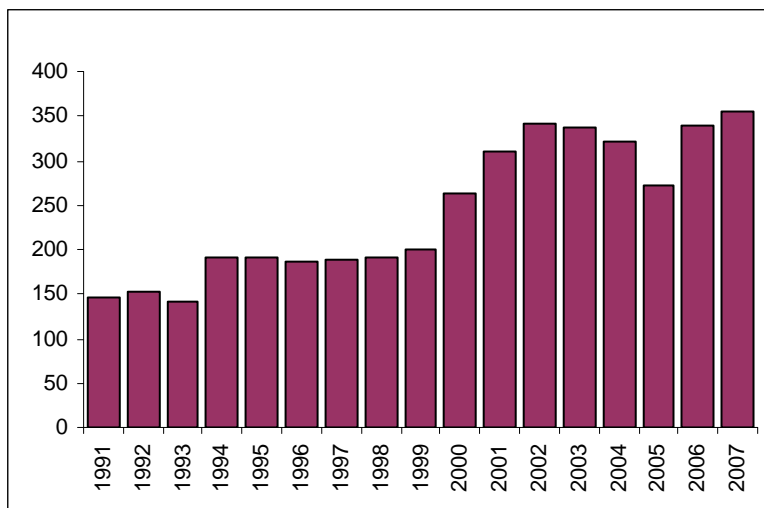
Tabel 32. Aantal territoria van Bergeend en dichtheid per benut type landgebruik in de gebieden waar puntgegevens werden verzameld.

Type	Aantal	Dichtheid (n/100 ha)
hpr-grasland	76	3,31
hp-grasland	23	1,19
ander grasland	2	4,62
akker	9	0,22
rietland & moeras	3	3,21
hpr-niet zilt	55	2,59
hpr-zilt	21	12,07
hp-niet zilt	22	1,19
hp-zilt	1	1,33

Grutto *Limosa limosa*

Aantalstrend

In 2007 werden net iets meer Grutto's geteld dan vorig jaar: 356 tegenover 339 (Figuur 41), meteen een nieuw maximum voor deze soort. Van de droogte in het voorjaar van 2007 hadden de vogels blijkbaar slechts in een aantal telzones last. In andere gebieden werd een stabilisatie of zelfs een uitgesproken toename vastgesteld (Tabel 33). Over alle in beide jaren getelde gebieden werd een lichte toename van 6% genoteerd. Op drie koppels op de Hoge Noen na zaten alle territoria in het vogelrichtlijngebied.

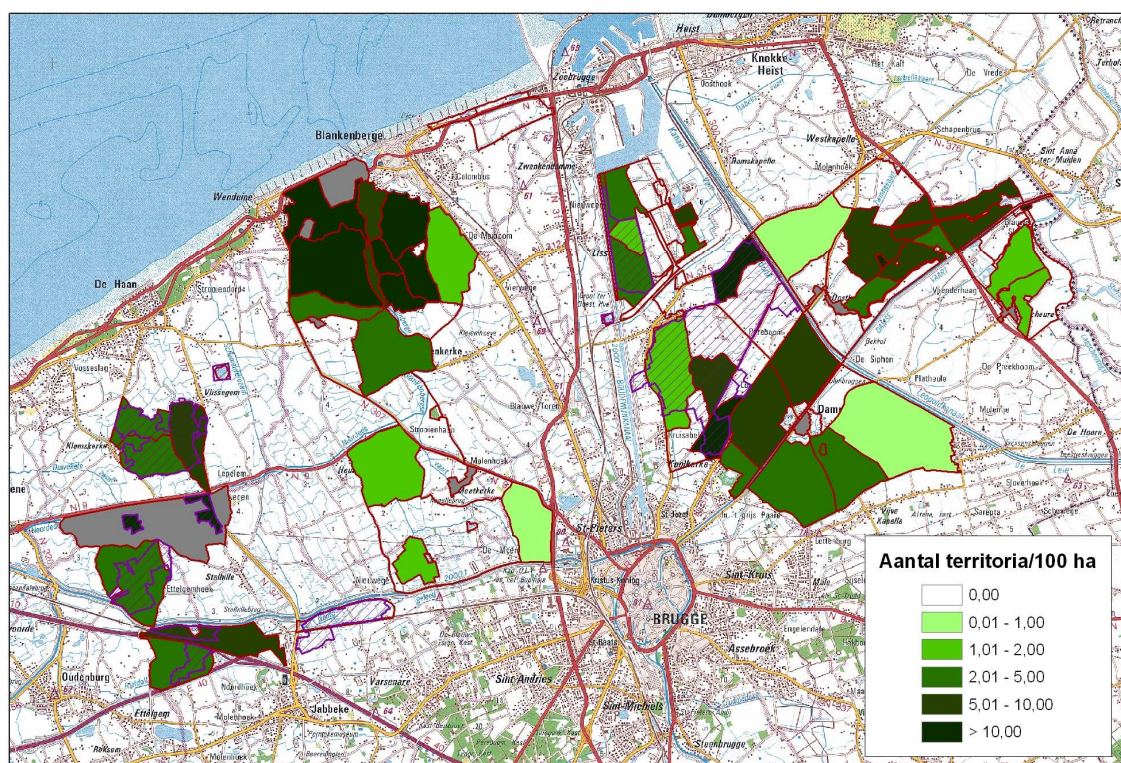
Figuur 41. Aantalsverloop van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 33. Aantal territoria van Grutto *Limosa limosa* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

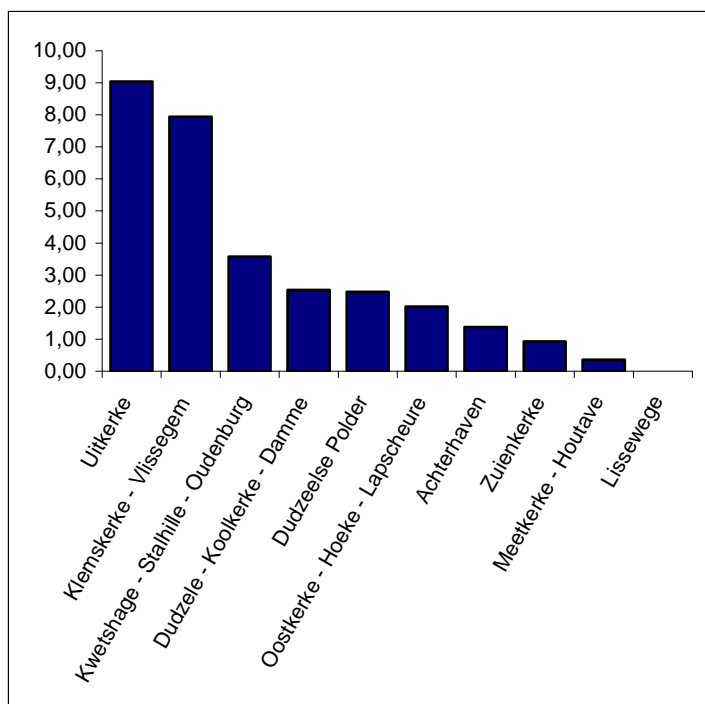
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	8	6	-25%
Dudzeelse Polder	6	5	-17%
Lissewege	0	0	-
Uitkerke	118	146	+24%
Zuierenkerke	6	6	0%
Klemskerke - Vlissegem	31	37	+19%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	28	29	+4%
Meetkerke - Houthave	6	4	-33%
Dudzele - Koolkerke - Damme	93	81	-13%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	43	44	+2%
UTK-gebieden	132	135	+2%
Totaal	339	358	+6%

Verspreiding & dichtheden

De verspreiding en dichtheden van Grutto vertonen grote overeenkomsten met deze in 2006 (Figuur 42). De hoogste gemiddelde dichtheden worden gehaald in de Uitkerkse Polders en in de gebieden in de telzone Klemskerke-Vlissegem (8 à 9 terr/100 ha) (Figuur 43). Dit is iets hoger dan in 2006. In de andere telzones worden dichtheden van 1 tot 3 terr/100 ha genoteerd.

Figuur 42: Dichtheid (n/100 ha) van Grutto *Limosa limosa* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 43. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Grutto *Limosa limosa* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

Er werden puntgegevens van 213 broedgevallen bekomen (Tabel 34). Opnieuw kwam de soort nage- noeg uitsluitend op grasland tot broeden. De dichtheden liggen het hoogst op hpr-graslanden (7,5 terr/100 ha). Op hp-graslanden lagen de dichtheden beduidend lager (2 terr/100 ha). Voor beide graslandtypes lag de dichtheid hoogst op de zilte percelen.

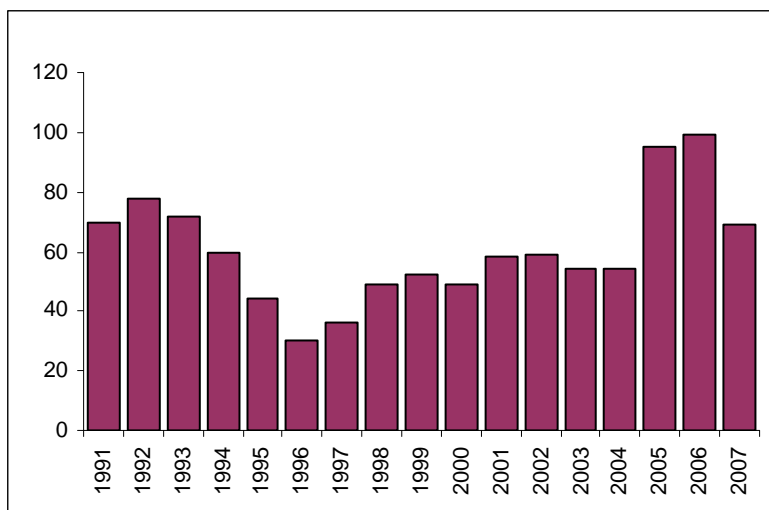
Tabel 34. Aantal territoria van Grutto en dichtheid per benut type landgebruik in de gebieden waar puntgegevens werden verzameld.

Type	Aantal	Dichtheid (n/100 ha)
hpr-grasland	172	7,48
hp-grasland	39	2,02
akker	2	0,05
hpr-niet zilt	156	7,34
hpr-zilt	16	9,20
hp-niet zilt	36	1,94
hp-zilt	3	3,98

Slobeend *Anas clypeata*

Aantalstrend

De Slobeend kende een opvallend slecht broedseizoen. Slechts 69 territoria werden geteld in het SBZ tegenover 97 in 2006 (Figuur 44). In de meeste telzones werd een fikse afname vastgesteld. Over alle telgebieden bedroeg die in totaal 31% (Tabel 35). Ook voor deze soort zal het droge voorjaar allicht de verklaring zijn voor de lage aantallen.

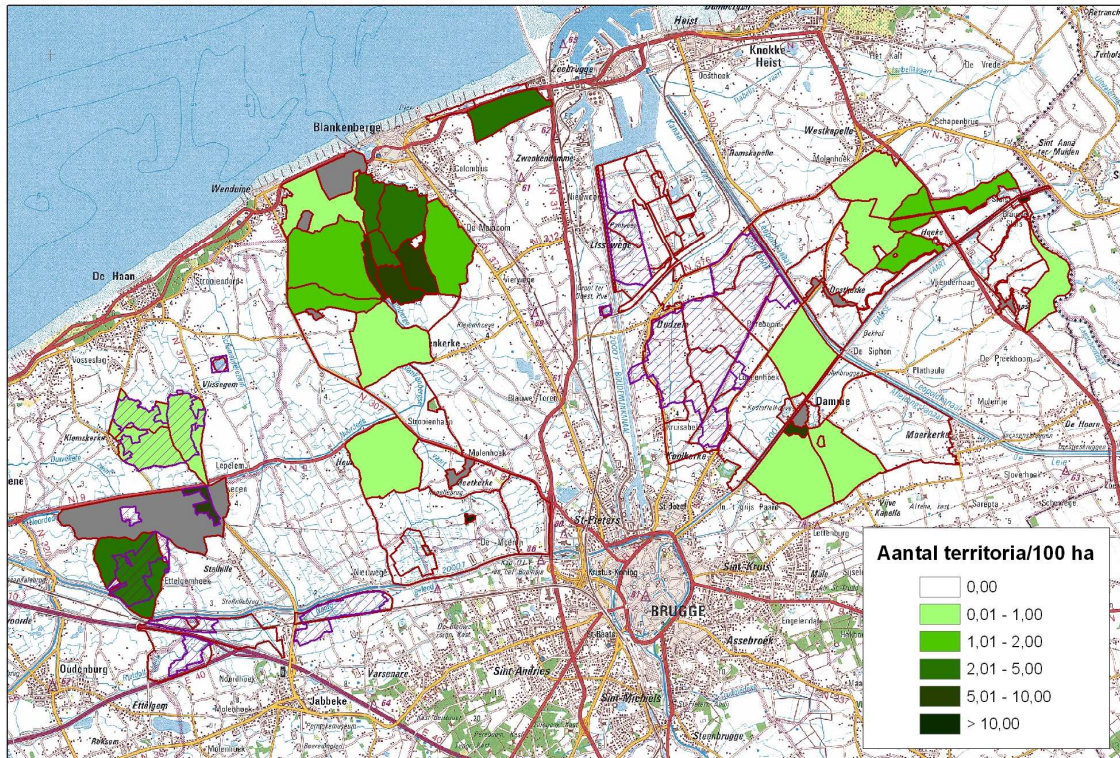
Figuur 44. Aantalsverloop van Slobeend *Anas clypeata* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 35. Aantal territoria van Slobeend *Anas clypeata* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

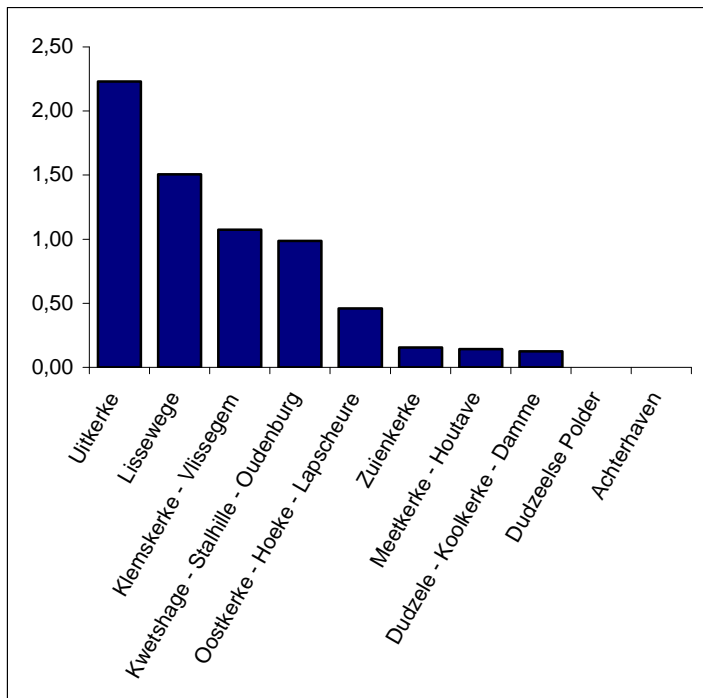
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	2	0	-200%
Dudzeelse Polder	0	0	-
Lissewege	2	3	+50%
Uitkerke	55	36	-35%
Zuienkerke	4	1	-75%
Klemskerke - Vlissegem	7	5	-29%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	6	8	+33%
Meetkerke - Houthave	0	1	+100%
Dudzele - Koolkerke - Damme	8	4	-50%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	15	10	-33%
UTK-gebieden	26	18	-31%
Totaal	99	68	-31%

Verspreiding, dichtheden en habitatkeuze

Gezien de Slobeend een typische soort is voor aaneengesloten graslandcomplexen met brede sloten is het niet verwonderlijk dat hij vooral in telgebieden waar dit type habitat voorkomt wordt aangetroffen (Figuur 45). Het kerngebied bij uitstek is nog steeds de Uitkerkse Polders waar de gemiddelde dichtheid 2,23 terr/100 ha bedroeg (tegenover bijna 3,5 terr/100 ha in 2006). In de andere telzones (op Lissewege na) lag de dichtheid onder de 1 terr/100 ha (Figuur 46).

Figuur 45. Dichtheid (n/100 ha) van Sloeend *Anas clypeata* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

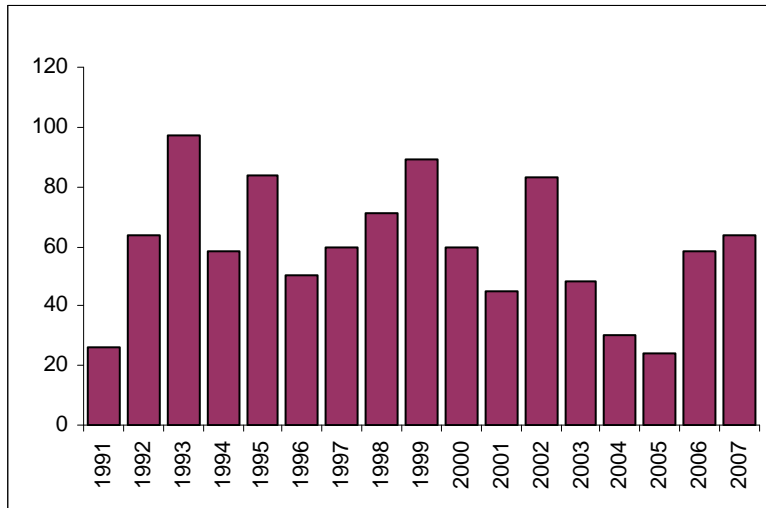

Figuur 46. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Sloeend *Anas clypeata* in de verschillende telzones.

Kuifeend *Aythya fuligula*

Aantalstrend

In 2007 werden in het studiegebied iets meer koppels Kuifeenden geteld dan vorig jaar: 64 tegenover 58 (Figuur 47). Over alle in beide jaren getelde gebieden bedraagt de toename tegenover 2006 14% (Tabel 36). Niettemin werden in een aantal telzones ook flinke afnames opgetekend. In het SBZ werden in totaal 58 koppels Kuifeend geteld.

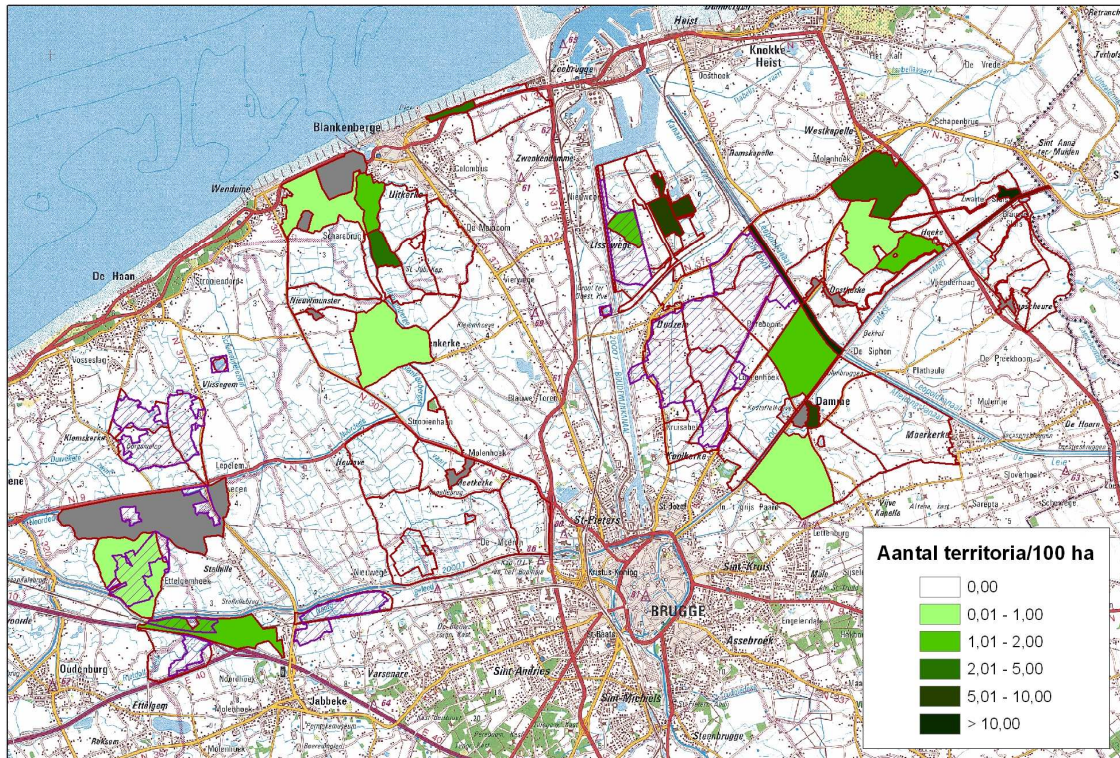
Figuur 47. Aantalverloop van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in de periode 1991-2007.

Tabel 36. Aantal territoria van Kuifeend *Aythya fuligula* en verschil tussen beide jaren per telzone in gebieden die zowel in 2006 als in 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd.

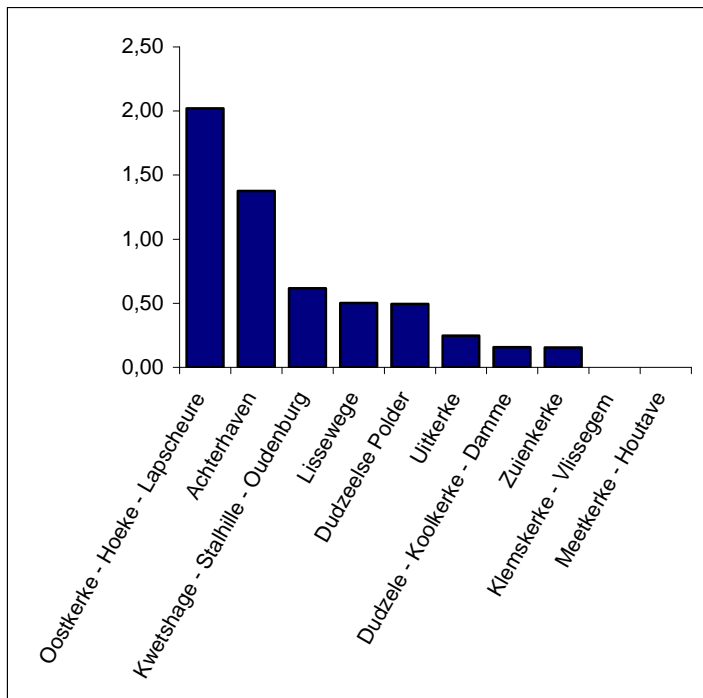
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	7	6	-14%
Dudzeelse Polder	1	1	0%
Lissewege	2	1	-50%
Uitkerke	6	4	-33%
Zuikerkerke	2	1	-50%
Klemskerke - Vlissegem	0	0	-
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	2	5	+150%
Meetkerke - Houthave	0	0	-
Dudzele - Koolkerke - Damme	9	5	-54%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	30	44	+47%
UTK-gebieden	15	18	+20%
Totaal	59	67	+14%

Verspreiding, dichtheden & habitatkeuze

De beste plekken om Kuifeenden met tomen jongen te zien waren ook dit jaar opnieuw de brede kanalen en vaarten in de telzone Oostkerke-Hoek-Lapscheure (Figuur 48). Ook in de achterhaven werden hogere dichtheden gemeten (1,5 terr/100 ha) (Figuur 49). Hier zaten de meeste koppels echter buiten het SBZ, in het Rietveld De Pelikaan en in de Weiden Distrigas.

Figuur 48: Dichtheid (n/100 ha) van Kuifeend *Aythya fuligula* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 49. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Kuifeend *Aythya fuligula* in de verschillende telzones.

Scholekster *Haematopus ostralegus*

Aantalstrend

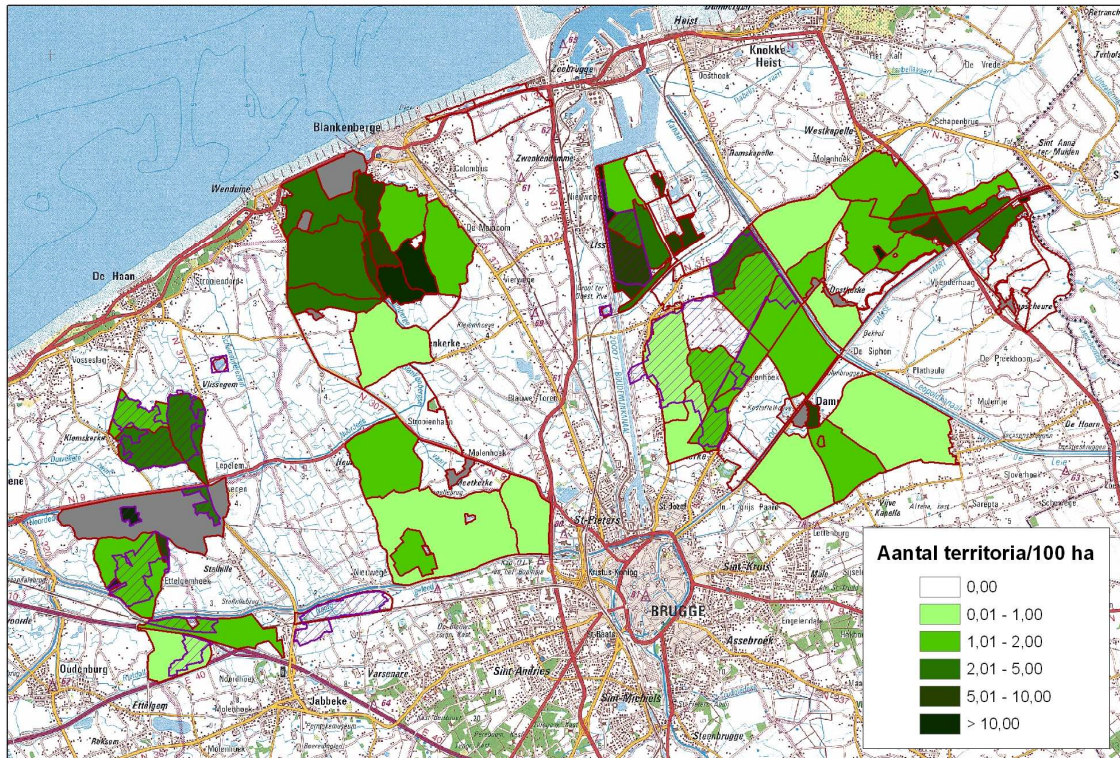
Het aantal Scholeksters daalde in het studiegebied van 191 territoria in 2006 naar 169 in 2007 (Tabel 20). In nagenoeg alle telzones werden dan ook flinke afnames genoteerd. Over alle telgebieden samen bedroeg deze 13% (Tabel 37). In totaal zaten er 164 koppels in het SBZ. Ook zaten er respectievelijk één en twee in de Plasjes Pelikaan en de Weiden Spoorweg Oost.

Tabel 37. Aantal territoria van Scholekster *Haematopus ostralegus* per telzone in gebieden die zowel in 2006 en 2007 op dezelfde manier werden geïnventariseerd en verschil tussen beide jaren.

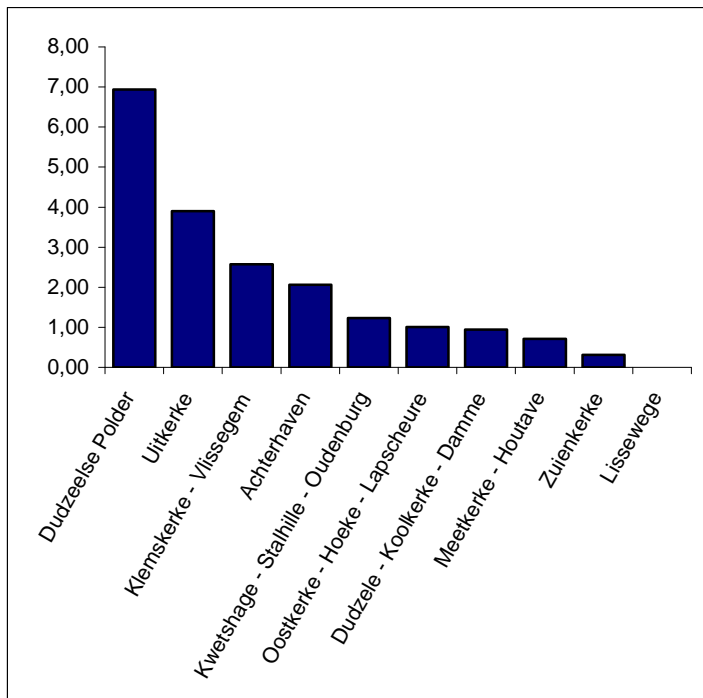
	2006	2007	% verschil
Achterhaven	8	9	+13%
Dudzeelse Polder	15	14	-7%
Lissewege	1	0	-100%
Uitkerke	64	63	-2%
Zuienkerke	4	2	-50%
Klemskerke - Vlissegem	12	12	0%
Kwetshage - Stalhille - Oudenburg	13	10	-23%
Meetkerke - Houthave	5	4	-20%
Dudzele - Koolkerke - Damme	38	30	-21%
Oostkerke - Hoeke - Lapscheure	31	22	-29%
UTK-gebieden	76	65	-14%
Totaal	191	166	-13%

Verspreiding en dichtheden

Scholekster wordt in zowat het volledige SBZ als broedvogel vastgesteld (Figuur 50). Het is dan ook een van de minst kritische weidevogels. Vooral rond Lapscheure en Damme vallen een aantal 'witte gaten' op. De hoogste dichtheden worden genoteerd in de Dudzeelse Polder (7 terr/100 ha) (Figuur 51). Ook in Uitkerke werden hoge waarden opgetekend (4 terr/100 ha). In de meeste andere telzones lagen de dichtheden tussen de 1 en 3 terr/100 ha.

Figuur 50. Dichtheid (n/100 ha) van Scholekster *Haematopus ostralegus* in het studiegebied in 2007. Aangeduid zijn de telgebieden (rode omranding), de zoekzones (paarse arcering) en de niet getelde gebieden (grijze vlakken).

Figuur 51. Dichtheid (aantal terr/100 ha) van Scholekster *Haematopus ostralegus* in de verschillende telzones.

Habitatkeuze

In 2007 werden in totaal 108 puntgegevens van Scholeksterterritoria verzameld (Tabel 38). Hieruit blijkt dat de dichtheden op akkers en op hpr-graslanden in dezelfde grootteorde lagen (resp 1,3 en 1,7 terr/100 ha). Zowel binnen de hpr- als binnen de hp-graslanden lagen de dichtheden het hoogst op de zilte percelen.

Tabel 38. Aantal territoria van Scholekster en dichtheid per benut type landgebruik in de gebieden waar puntgegevens werden verzameld.

Type	Aantal	Dichtheid (n/100 ha)
hpr-grasland	38	1,65
hp-grasland	14	0,73
akker	54	1,34
rietland/moeras	2	2,14
hpr-niet zilt	30	1,41
hpr-zilt	8	4,60
hp-niet zilt	13	0,70
hp-zilt	1	1,33

IV.3.5 Resultaten van de broedvogelinventarisatie in de verschillende zoekzones

Alle zoekzones werden aan de hand van uitgebreide territoriumkartering geteld. Enkel Z10 werd slechts gedeeltelijk volgens UTK geteld wegens de grote oppervlakte en de hiermee gepaard gaande inventarisatie-inspanning. Voor alle zoekzones zijn puntlocaties van de aanwezige territoria beschikbaar. Enkel voor Z10 zijn deze dus slechts voor een deel van de zoekzone ingetekend. Het Pompje, de Dudzeelse Polder en Klemskerke-Vlissegem worden hierna meer in detail voorgesteld, gezien in deze gebieden het eerst inrichtingswerken zullen worden uitgevoerd.

Tabel 39 geeft de resultaten van de broedvogelinventarisaties in de verschillende zoekzones weer. Wanneer telgebieden niet volledig binnen de grenzen van de zoekzone lagen, zijn territoria die binnen het getelde gebied maar buiten de zoekzone lagen niet weerhouden in de tabel. Voor Z10 was dit niet mogelijk en werden de aantallen en oppervlakte van alle telgebieden die deels of volledig in de zoekzone liggen in rekening gebracht. Omwille van de geringe oppervlakte van de zoekzones Palingpot, Vijfwege, Ter Doest en Put Vlissegem dienen de dichtheden voor deze gebieden met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

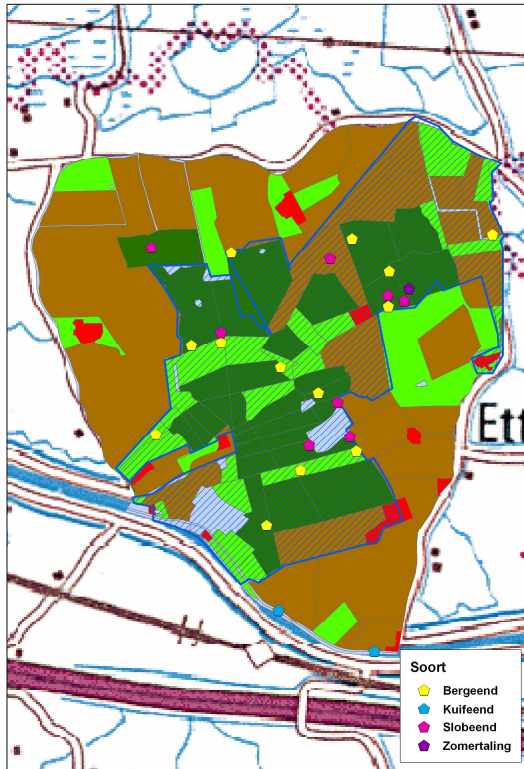
De Figuren 52 tot 54 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in het Pompje broeden in 2007 weer.

De Figuren 55 tot 56 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in de Dudzeelse Polder broeden in 2007 weer.

De Figuren 57 tot 58 geven de ligging van de vermoedelijke centra van de territoria van de verschillende soorten die in de zoekzone Klemskerke-Vlissegem broeden in 2007 weer.

Tabel 39. Overzicht van de aantallen en dichtheden (aantal terr/100 ha) in de verschillende zoekzones.

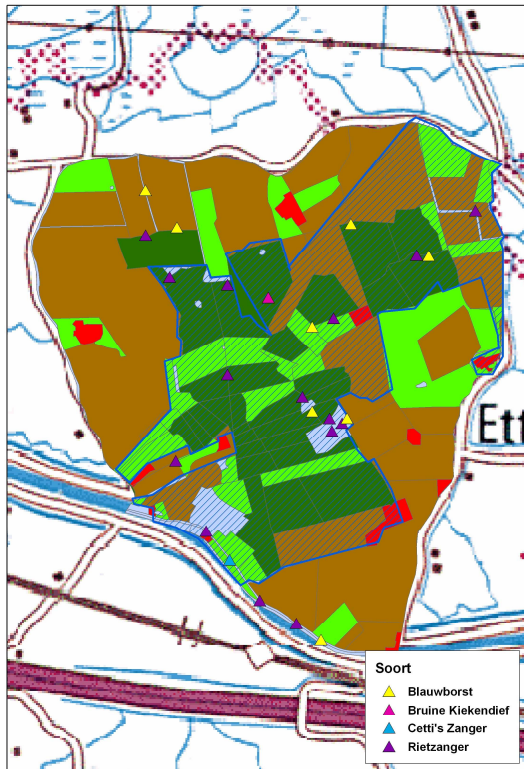
	Klemskerke-Vlissegem		Palingpot		Vijfwege		Pompje		Paddegat		Ettelgem		Kwetsbage		Dudzeelse Polder		Ter Doest		Put Vlissegem		Damme-Dudzele	
	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.	aantal	dichth.
Bergeend	7	2,34	4	22,74	9	27,05	13	8,64	1	2,12	0	0,00	2	1,54	13	7,42	0	0,00	0	0,00	9	0,70
Slobeend	3	1,00	0	0,00	2	6,01	7	4,65	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Zomertaling	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,66	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Kuifeend	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2	4,23	0	0,00	0	0,00	1	0,57	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Bruine Kiekendief	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,66	0	0,00	0	0,00	1	0,77	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Scholekster	9	3,00	2	11,37	1	3,01	7	4,65	1	2,12	0	0,00	0	0,00	13	7,42	0	0,00	0	0,00	16	1,25
Kluut	2	0,67	1	5,69	1	3,01	11	7,31	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	1,71	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Tureluur	5	1,67	1	5,69	3	9,02	8	5,31	3	6,35	1	2,12	0	0,00	20	11,41	0	0,00	0	0,00	10	0,78
Grutto	21	7,01	4	22,74	12	36,07	10	6,64	5	10,58	3	6,35	0	0,00	5	2,85	0	0,00	0	0,00	36	2,80
Ijsvogel	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	0,08
Blauwborst	12	4,00	1	5,69	1	3,01	5	3,32	1	2,12	0	0,00	2	1,54	12	6,85	0	0,00	1	6,05	17	1,32
Graszanger	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	1,71	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Cetti's Zanger	0	0,00	0	0,00	1	3,01	1	0,66	2	4,23	1	2,12	4	3,09	0	0,00	2	29,59	0	0,00	0	0,00
Rietzanger	61	20,35	2	11,37	6	18,03	11	7,31	5	10,58	5	10,59	22	16,97	28	15,98	6	88,76	1	6,05	20	1,56

Figuur 52. Locaties van de territoria van Bergeend *Tadorna tadorna*, Kuifeend *Aythya fuligula*, Slobeend *Anas clypeata* en Zomertaling *Anas querquedula* in het Pompje in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

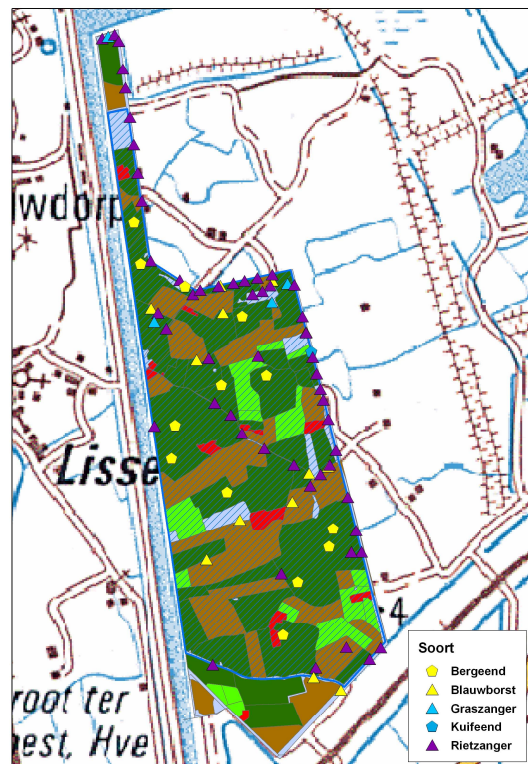
Figuur 53. Locaties van de territoria van Grutto *Limosa limosa*, Kluut *Recurvirostra avosetta*, Scholekster *Haematopus ostralegus* en Tureluur *Tringa totanus* in het Pompje in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

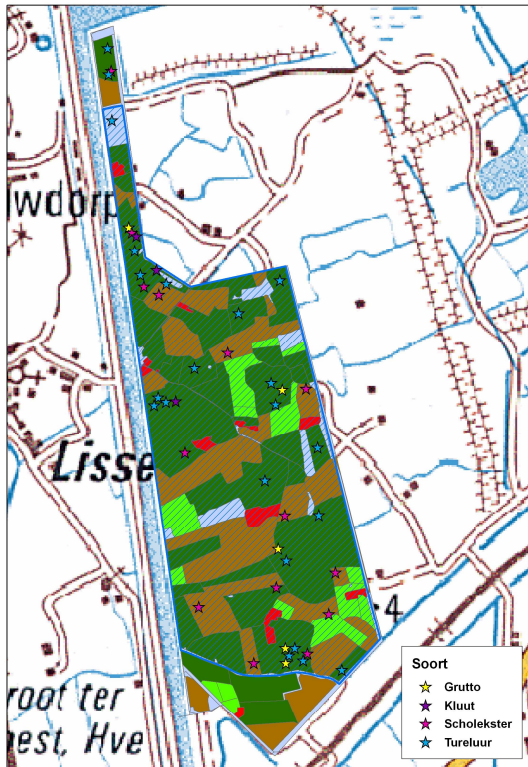

Figuur 54. Locaties van de territoria van Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*, Blauwborst *Luscinia svecica*, Cetti's Zanger *Cettia cetti* en Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* in het Pompje in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

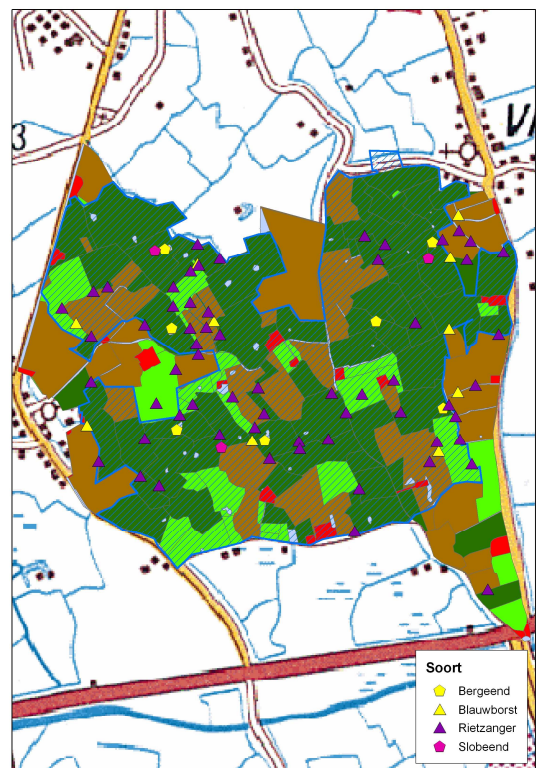
Figuur 55. Locaties van de territoria van Bergeend *Tadorna tadorna*, Kuifeend *Aythya fuligula*, Blauwborst *Luscinia svecica*, Graszanger *Cisticola juncidis* en Rietzanger *Acrocephalus schoenobanus* in de Dudzeelse Polder in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

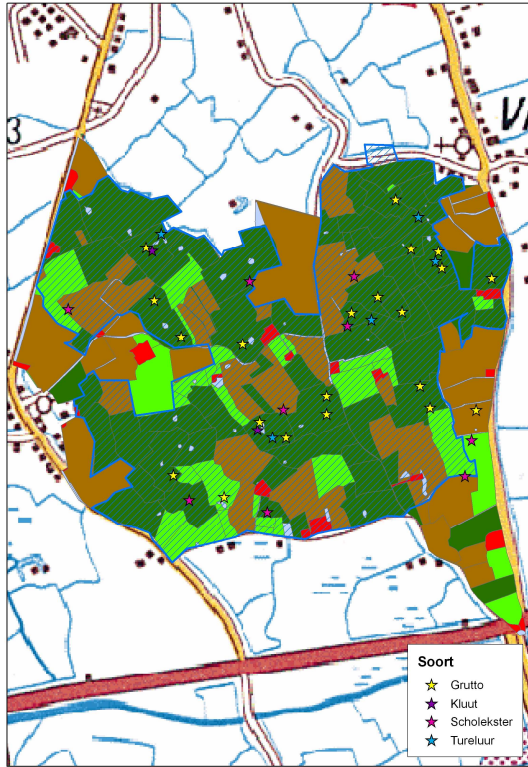

Figuur 56. Locaties van de territoria van Grutto *Limosa limosa*, Kluut *Recurvirostra avosetta*, Scholekster *Haematopus ostralegus* en Tureluur *Tringa totanus* in de Dudzeelse Polder in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Figuur 57. Locaties van de territoria van Bergeend *Tadorna tadorna*, Slobeend *Anas clypeata*, Blauwborst *Luscinia svecica* en Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus* te Klemskerke-Vissegem in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

Figuur 58. Locaties van de territoria van Grutto *Limosa limosa*, Kluut *Recurvirostra avosetta*, Scholekster *Haematopus ostralegus* en Tureluur *Tringa totanus* te Klemskerke-Vlissegem in 2007. Aangeduid is de zoekzone (blauwe arcering) en enkele hoofdtypes landgebruik naar de BWK 2 (Hpr-grasland: ●; Hp-grasland: ●; akker: ●; bebouwing: ●; andere: ●).

IV.4 Conclusie

In totaal werden er van de 124 onderscheiden telgebieden 45 volgens uitgebreide territoriumkartering geteld. Negen gebieden werden niet geteld. In tegenstelling tot 2006 werden ook Rietzanger en Blauwborst gebiedsdekkend geteld en werden in zoveel mogelijk gebieden puntlocaties van de territoria verzameld. Dit resulteerde in 1455 ingevoerde puntgegevens.

In 2007 kende de Bruine Kiekendief een erg slecht jaar, de aantallen zitten op de helft van deze in 2001. Het aantal Kluten bereikte opnieuw een recordhoogte, vooral de natuurinrichtingsgebieden in de Uitkerkse Polders trekken deze soort sterk aan. Ook voor Blauwborst was het een erg goed jaar waarin een toename van 58% werd opgetekend tegenover 2006. Het erg droge voorjaar leek in eerste instantie te zorgen voor sterk afgenomen aantallen broedende weidevogels. Door de hardheid van de grond konden deze niet voldoende voedsel vinden en werden vele territoria vroegtijdig verlaten. Uiteindelijk is het vooral met de steltlopers nog goed gekomen, althans wat aantal territoria betreft. Zo waren er mooie aantallen Grutto's en Tureluurs. Vooral Slobeend en Zomertaling hadden blijkbaar erg te lijden onder de langdurige voorjaarsdroogte. Cetti's Zanger en Graszanger, twee vanuit het zuiden oprukkende soorten lieten ook dit jaar weer recordaantallen optekenen. Verder waren broedgevallen van Woudaapje, Porseleinhoen, Steltkluut, Snor, Baardmannetje en Buidelmees bijzonder.

De belangrijkste habitats voor broedende weidevogels waren de graslanden. Hierbinnen werden op graslanden met microreliëf hogere dichtheden vastgesteld dan in graslanden zonder. Zilte graslanden met microreliëf bleken het meest aantrekkelijk voor broedende weidevogels. Ook de grotere rietpartijen, rietveld de Pelikaan op kop, bleken opnieuw erg interessant voor rietvogels.

Na twee jaar intensieve inventarisaties beschikken we over een solide basis voor het evalueren van de natuurinrichtingswerken die dit jaar van start gaan. De puntgegevens laten toe de habitatvereisten voor de verschillende soorten in te schatten en kunnen verschuivingen binnen de zoekzones blootleggen. Het algemene beeld dat door de gebiedsdekkende tellingen wordt verkregen laat toe de aantalsveranderingen binnen de ingerichte gebieden te toetsen aan de algemene trend in het gebied.